

Programma Klimaat 2021-2025

Ambitiedocument

conceptversie 7 mei 2020

de **BUCH**

Gemeente
UITGEEST

Inhoud

	Voorwoord	4
	Samenvatting	6
1.	Aanleiding & Context	8
2.	Onze visie	10
3.	Ambitie BUCH	14
4.	Doelen	16
5.	Aanpak per pijler	19
	Energietransitie	20
	Duurzame mobiliteit	23
	Circulaire Economie	25
	Klimaatadaptatie	27
	Duurzame bedrijfsvoering	29
6.	Organisatie	31
7.	Communicatie en Participatie strategie	33
8.	Impact en financieel	35
9.	Monitoring	38
I	Bijlage 1 Impactanalyse	41
II	Bijlage 2 Overzicht van de opdrachten	43
III	Bijlage 3 Klimaatbeleid BUCH in tijden van Corona en economische recessie	47

de **BUCH** werkt!

Voorwoord

In deze onzekere tijd waar het Coronavirus onze maatschappij hard heeft geraakt, is het van belang om toch verder vooruit te kijken. Hoe moeilijk dat soms ook is. Als BUCH-gemeenten staan we¹ voor een belangrijke opgave waarin we nu moeten handelen om onze toekomst op langere termijn veilig te stellen. Voor de huidige én de toekomstige generatie.

de **BUCH** werkt!

De klimaatveranderingen zullen ons steeds vaker en intenser treffen. Daar moeten we ons bewust van zijn en naar handelen door onze woon- en leefomgeving daarop voor te bereiden en in te richten.

De duurzaamheidsopgaven waar wij voor staan, hebben veel impact. Niet alleen financieel, maar ook op onze manier van werken. Het moet onderdeel worden van ons DNA als gemeente, werkorganisatie en samenleving.

Binnen de BUCH-gemeenten richten wij ons in het Programma Klimaat op de thema's: Energietransitie, Duurzame Mobiliteit, Klimaatadaptatie, Circulaire Economie en Duurzame Bedrijfsvoering. Het Programma Klimaat is wendbaar, adaptief en bestemd voor alle vier gemeenten. Integraal en verbindend. Met lokaal maatwerk waar nodig.

Met dit programmadocument geven wij inzicht in de ambities die de BUCH-gemeenten willen waarmaken. Het geeft een beeld hoe er programmatisch wordt gewerkt en wat kan worden verwacht van de programma-organisatie en de zichtbare resultaten die 'buiten' worden bereikt.

Het programmadocument neemt bestuurders, raadsleden, medewerkers en stakeholders mee in de manier waarop doelen zijn gesteld en hoe deze moeten worden bereikt. En vooral hoe wij inwoners en ondernemers door middel van communicatie en participatie willen informeren, faciliteren en stimuleren om zelf aan de slag te kunnen gaan. De opgave is van en voor iedereen: inwoners, bedrijven, energie coöperaties en andere stakeholders, niet alleen lokaal maar ook regionaal. Daar gaan we voor.

¹ Met 'we' of 'wij' worden in dit ambitiesdocument de gemeente Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo bedoeld.

Erik Bekkering, wethouder gemeente Bergen:

“Duurzaamheid is van ons allemaal. Ik ben blij dat steeds meer mensen, bedrijven en overheden het als vanzelfsprekend ervaren. Samen gaan we dan ook zorgen dat Bergen aantrekkelijk blijft. Niet alleen om te wonen of te verblijven, maar vooral gericht op een gezonde toekomst voor deze en de volgende generaties.”

Jelle Brouwer, wethouder gemeente Uitgeest:

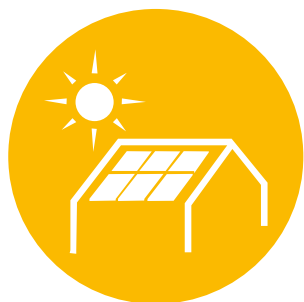
“We moeten ons voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering, zoals hevige regenval of extreme droogte. Maar ook het hergebruik van grondstoffen stimuleren. Samen moeten we toewerken naar het voornaamste doel, de CO₂-reductie. En dat is geen eenvoudige opgave. Het is belangrijk om elkaar te blijven vinden en te motiveren. De gemeente wil daarin vooral aanjagen, begeleiden en faciliteren. Of het nu gaat om een zonneweide in onze gemeente of het duurzamer maken van een wijk, het komt allemaal op ons af.”

Falgun Binnendijk, wethouder gemeente Castricum:

“Er is veel voor nodig om de Rijksopdrachten uit te voeren en dan is het goed om te constateren dat het onderwerp duurzaamheid leeft in Castricum. Iedereen moet mee kunnen doen om op zijn of haar manier een bijdrage te leveren. Wij willen als gemeente zorgen voor een zo groot mogelijk draagvlak. Dat is nodig om samen op te kunnen trekken en in gezamenlijkheid onze doelen te behalen.”

Rob Opdam, wethouder gemeente Heiloo:

“Nederland staat de komende jaren voor de grote uitdaging om de bestaande energie- en warmtevoorzieningen te vervangen door duurzame alternatieven. Wij nemen als gemeente hierin onze verantwoordelijkheid en gaan samen met de inwoners onze ambitie om een van de duurzaamste gemeenten te zijn waarmaken.”

Energietransitie

Duurzame mobiliteit

Circulaire Economie

Klimaatadaptatie

Duurzame
bedrijfsvoering

Samenvatting

De Rijksoverheid geeft de gemeenten drie opdrachten: Geef uitvoering aan het *Klimaatakkoord*, *Deltaplan Ruimtelijke adaptatie* en *Nederland Circulair 2050*. Daarnaast hebben de BUCH gemeenten eigen gemeentelijke ambities en willen invulling aan geven op een manier die aansluit bij de lokale situatie.

de **BUCH** werkt!

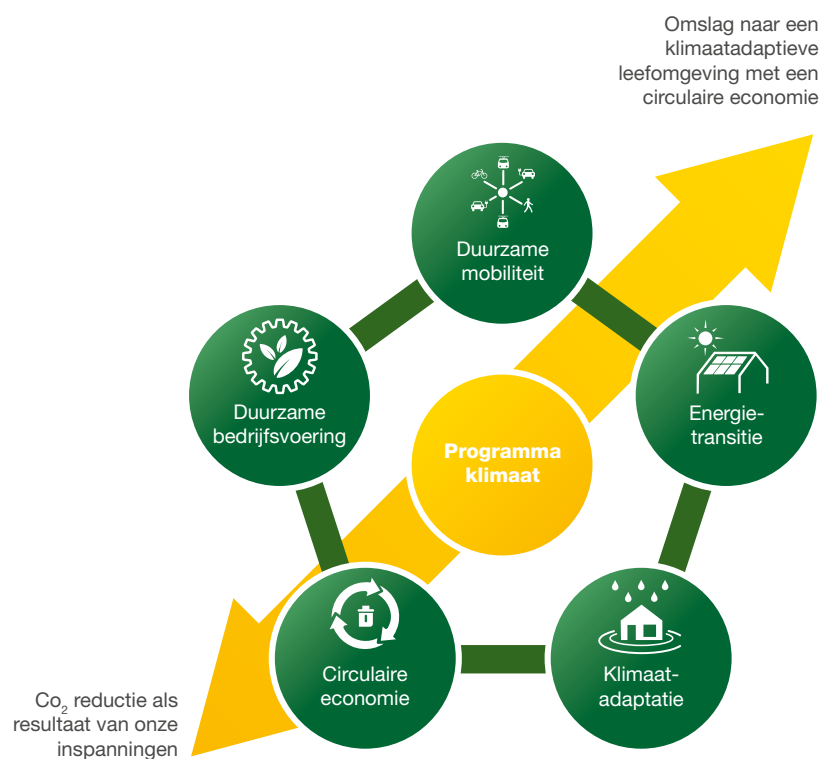
De BUCH gemeenten werken aan het klimaat vanuit de visie: Samen met inwoners, ondernemers, publiek/private instellingen en regionale partners realiseren we de (inter)nationale duurzaamheidsopdrachten zoals omschreven in het Klimaatakkoord, waaronder het terugbrengen van CO₂ uitstoot en het toewerken naar een Circulaire Economie in 2050. Tevens is in 2050 de gebouwde omgeving klimaatbestendig ingericht. We nemen regie waar nodig, werken zoveel mogelijk vanuit de lokale kleur en geven zelf het goede voorbeeld. Er zijn noodzakelijke keuzes nodig om de planeet leefbaar te houden voor toekomstige generaties. Inwoners en ondernemers hebben daarin ook een grote eigen verantwoordelijkheid. We leren de komende jaren met elkaar door te doen en door goed bij te houden welke maatregelen en projecten het meest effectief zijn in het behalen van de doelstellingen. We stellen waar nodig onze werkwijze bij.

Bij de uitvoering van het programma Klimaat vinden we vijf uitgangspunten belangrijk. Deze uitgangspunten vormen onze manier van werken om de klimaatopgaven waar te maken.

- 1) Draagvlak creëren voor het probleem en de oplossing,
- 2) Lokale initiatieven van inwoners en ondernemers te stimuleren en,
- 3) Oog hebben voor de haalbaarheid en betaalbaarheid van de maatregelen die wij als gemeenten soms verplicht zijn om te nemen.
- 4) We zetten in op de versnellingsfase die nodig is om de doelstellingen op tijd te bereiken.
- 5) We kunnen alleen een duurzame leefomgeving creëren als we pijlers en opgaven op een logische manier met elkaar verbinden. Daarvoor is integrale samenwerking nodig, waarin de inbedding en borging van beleid in de Omgevingsvisie en -plannen essentieel is.

Het overkoepelende doel van het Programma Klimaat is om bij te dragen aan de CO₂-reductiedoelstellingen uit het Klimaat-akkoord (49% reductie in 2030 t.o.v. 1990), de leefomgeving klimaatbestendig in te richten zoals omschreven is in het Deltaplan ruimtelijke adaptatie en toe te werken naar een Circulaire Economie in 2050.

We werken hieraan vanuit de vijf pijlers die onderling verbonden zijn: Energietransitie, Duurzame mobiliteit, Klimaatadaptatie, Circulaire Economie en Duurzame bedrijfsvoering. Onderstaande figuur geeft dit weer.

De impactanalyse heeft uitgewezen dat de huidige capaciteit binnen de BUCH werkorganisatie onvoldoende is om invulling te kunnen geven aan de Rijksopdrachten. Er is structureel aanvullend budget nodig ter hoogte van €550.000 voor vaste formatie. Daarnaast zijn er aanvullende incidentele investeringen voor projecten van tijdelijke aard nodig oplopend van €330.000 in 2021 naar €1.000.000 in 2025 (volgens de verdeelsleutel BUCH). De uitvoeringskosten zijn hier nog niet in meegenomen. Andere vergelijkbare gemeenten hebben reeds, of zijn bezig om, gelijksoortige capaciteit beschikbaar te stellen voor de klimaatopdrachten.

Ondanks de huidige Corona crisis zullen de Rijksdoelstellingen onverminderd van kracht blijven. Door later te starten moeten we straks hetzelfde doen in minder tijd en missen we op dit moment koppelkansen in bijvoorbeeld de omgevingsplanologie. Dit leidt tot onnodige extra kosten voor de gemeenten op een later moment. In de oplegger (bijlage) wordt toegelicht hoe slim investeren later kosten zal besparen en de lokale economie zal stimuleren.

Een rijksbijdrage voor de gemeentelijke uitvoeringslasten die volgen uit het Klimaatakkoord is niet uitgesloten. Deze mogelijke rijksbijdrage kan dan worden meegenomen in de begrotingen van 2022. De verwachting is dat de Rijksoverheid niet alle kosten zal gaan dekken.

In juni 2020 wordt het programmadocument ter consultatie voorgelegd aan de Raad en aan de inwoners. Na het verwerken van de feedback wordt in september 2020 de Raad gevraagd om besluitvorming. Deze besluiten kunnen dan nog worden verwerkt in de begrotingen voor 2021.

1. Aanleiding & Context

Wat zijn de redenen of triggers om met dit programma te starten?

Voor welke opgave staan we met elkaar?

de **BUCH** werkt!

Het klimaat verandert

En dat is voelbaar. De aarde warmt steeds sneller op, extreme regenbuien, een tekort aan water door hitte en droogte. Deze veranderingen hebben grote gevolgen voor de volksgezondheid, economie en samenleving. Ook in Bergen, Uitgeest, Castricum en Heiloo hebben we afgelopen zomer deze effecten ervaren: bewoners schuilen binnenshuis voor de zon in plaats van op het strand of terras. Ons drinkwater uit de duinen moest in de zomer worden aangevuld vanuit andere reserves in Nederland, terwijl de intense buien in de herfst juist zorgden voor wateroverlast in de regio. De afgelopen jaren is het besef gegroeid dat er wereldwijd meer en sneller actie nodig is om verandering van het klimaat te beperken en maatregelen te treffen hoe ermee om te gaan. Het besef om CO₂ te reduceren en onze leefomgeving

bestand te maken tegen hittestress, wateroverlast en droogte is aan het groeien. De omslag naar een circulaire economie is essentieel voor een gezond klimaat.

We moeten aan de slag met CO₂ reductie, klimaatadaptatie en een circulaire economie

Het besef dat niemand in z'n eentje klimaatverandering kan stoppen heeft er toe geleid dat in 2015 het Klimaatakkoord van Parijs is getekend door 197 landen. In het Akkoord is de bovengrens van 2 graden opwarming ten opzichte van het pre-industriële tijdperk voor het eerst mondiaal vastgelegd. Ook is het streven vastgelegd om de opwarming beperkt te houden tot 1,5 graad en dat er snel een eind moet komen aan het gebruik van fossiele brandstoffen, de belangrijkste veroorzaker van CO₂-uitstoot. De BUCH gemeenten hebben zich in de gemeentelijke politieke programma's ook aan deze afspraken gecommitteerd. Daarnaast wordt gezien dat er nog veel winst is te behalen door naar de hele keten van het economische proces te kijken. Dus niet alleen het reduceren van grondstoffen maar ook het hergebruik ervan. De gemeente zal zoveel mogelijk het goede voorbeeld geven. Veel tijd om te wachten hebben we niet. Het is tijd om aan de slag te gaan met het Programma Klimaat, een meerjarig programma dat 2030 als horizon heeft en daarmee meerdere raadsperiodes overbrugt.

We willen samen zowel de economie als de samenleving verduurzamen

We willen onze verantwoordelijkheid nemen om samen onze schouders er onder te zetten en werk te maken van zowel de energietransitie als de overgang naar een circulaire economie. Het tempo van de energietransitie hangt mede af van de beschikbaarheid van duurzame grondstoffen, aardmetalen en biomassa. Daarom is er integraal en nieuw beleid nodig. Dat is de reden waarom we met een programma Klimaat starten.

Het programma moet ruimte bieden aan iedereen om de belangrijkste transitie in het dagelijks leven in te passen. Omdat transitie structurele veranderingen zijn die een grote impact op de samenleving hebben, veronderstellen ze ook de nodige tijd om die verandering te kunnen laten plaatsvinden. In de komende jaren zullen we met concrete projecten en het faciliteren van lokale initiatieven laten zien hoe we gezamenlijk werk maken van een duurzame leefomgeving. Met onze acties wordt duurzaamheid een dagelijkse gewoonte van iedereen - van particulier tot de BUCH werkorganisatie en bedrijven - en kunnen we onze toekomst leefbaar houden.

De BUCH gemeenten zijn aan zet om met de inwoners aan de slag te gaan

De BUCH gemeenten krijgen in toenemende mate Rijksopdrachten met als doel om klimaatverandering tegen te gaan, grondstoffen te besparen en om een klimaatbestendige en waterrobuuste leefomgeving in te richten voor 2050. Deze opdrachten zijn niet vrijblijvend. Wij hebben de lokale kennis en zijn in staat de landelijke opgaven naar de onze dorpen en wijken te vertalen en daarbij een balans te vinden tussen draagvlak onder inwoners, effectieve oplossingen die bijdragen aan CO₂ reductie, circulariteit én betaalbaarheid van oplossingen.

2. Onze visie

Wat vinden wij belangrijk bij de uitvoering van het Programma Klimaat?

de **BUCH** werkt!

Faciliteren en stimuleren
van lokale initiatieven

Versnellen en
actief bijsturen

Haalbare en betaalbare
oplossingen

Integraal
werken

Draagvlak voor oplossingen
is het belangrijkste

Samen met inwoners, ondernemers, publiek/private instellingen en regionale partners realiseren we de (inter)nationale duurzaamheidsopdrachten zoals omschreven in het Klimaatakkoord, waaronder het terugbrengen van CO₂ uitstoot en het toewerken naar een Circulaire Economie in 2050. Tevens leidt het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie ertoe dat de gebouwde omgeving bestand is tegen weersextremen als gevolg van klimaatverandering (klimaatadaptief). We nemen regie waar nodig, werken zoveel mogelijk vanuit de lokale kleur en geven zelf het goede voorbeeld.

Er zijn noodzakelijke keuzes nodig om de planeet leefbaar te houden voor toekomstige generaties. Inwoners en ondernemers hebben daarin ook een grote eigen verantwoordelijkheid. We leren de komende jaren met elkaar door te doen en door goed bij te

houden welke maatregelen en projecten het meest effectief zijn in het behalen van de doelstellingen. We stellen waar nodig onze werkwijze bij.

Bij de uitvoering van het programma Klimaat vinden we vijf uitgangspunten belangrijk. Deze uitgangspunten vormen onze manier van werken om de klimaatopgaven waar te maken. De eerste drie uitgangspunten zijn de drie bestuurlijke waarden die volgens de bestuurders van de BUCH-gemeenten bijzondere aandacht moeten krijgen.

Uitgangspunt 1. Draagvlak voor oplossingen is het belangrijkste

De ambities die we moeten waarmaken kunnen we niet alléén realiseren. Een groot deel van de ambities zal immers door de inwoners thuis worden waargemaakt. Iedereen moet aan de slag met het verduurzamen van hun woningen, opnieuw nadenken over ons consumeren en onze manier van vervoer op duurzame wijze veranderen. Om onze opgave waar te maken moeten we dan ook gezamenlijk achter deze maatregelen staan. Alleen dan kunnen we ons dagelijks handelen met succes verduurzamen en werken aan onze leefomgeving.

Daarom zetten we in op duidelijke communicatie en participatie waarbij we de focus leggen op inwoners & ondernemers, de colleges van B&W, de gemeenteraden en de BUCH-werkorganisatie. De groene voorhoede in de samenleving ligt al op koers, maar bij de grote middengroep zijn nog veel stappen te nemen. Dat is de groep waar de focus op ligt. Dit geldt zowel voor de samenleving, het bestuur als de werkorganisatie. Naast deze focus kiezen we ook voor de jeugd als doelgroep. Want jong geleerd is oud gedaan. Als gewenst gedrag jong wordt aangeleerd dan blijft dit gewenste gedrag vaak voor lange tijd in stand. Daarnaast werkt het gedrag dat kinderen en jongeren aanleren door op de ouders. Draagvlak kan worden gecreëerd

door mensen goed te informeren, te laten meedenken en meedoen. Mogelijk op sommige punten te laten meebeslissen.

Het is aan de gemeente om bij de doelgroepen duidelijk te maken dat we gezamenlijk invloed hebben op de manier waarop de doelstelling van CO₂ neutraal bereikt kan worden. Dit geldt echter niet voor de doelstelling die door Rijksoverheid, Europa en de provincie worden opgelegd. Onze visie op participatie is dat we heldere verwachtingen schetsen naar iedereen die met deze opgaven in aanraking komt. In het hoofdstuk communicatie & participatie vertellen we nog concreter wat deze participatievisie inhoudt.

Uitgangspunt 2. Faciliteren en stimuleren van lokale initiatieven

Lokale initiatieven vergroten het draagvlak en de geloofwaardigheid van duurzame projecten. Als iemand in de eigen sociale omgeving bevlogen is over een onderwerp en hierin gesteund wordt door de (lokale) overheid zijn anderen meer geneigd om zich hierbij aan te sluiten.

Er is ruime ervaring in de samenwerking met energiecoöperaties en andere partners in de BUCH gemeenten. De samenwerking met coöperaties is van grote waarde. Tegelijkertijd is de omvang van de drie Rijksopdrachten dusdanig dat er meerdere partners nodig zijn om hier uitvoering aan te kunnen geven. De verwachting is dat in de toekomst meer mensen zich zullen verenigen: vóór en tégen klimaatmaatregelen. Als gemeenten moeten we samenwerken met inwoners en ondernemers en deze kans benutten op een manier die bijdraagt aan het effectief behalen van onze klimaatdoelstellingen.

Belangrijk is dat de kaders waarbinnen initiatieven ontplooid kunnen worden door inwoners/ondernemers, helder zijn en objectief getoetst kunnen worden door de gemeente. Wat

faciliteert de gemeente wel en wat niet. Per onderwerp en project kan bepaald worden hoe initiatieven worden getoetst. Of dit gaat om CO₂ reductie, klimaatadaptatie, hergebruik van grondstoffen of sociale impact.

Met deze lokale aanpak kan elke gemeente haar eigen keuzes maken maar leren we wel van elkaar. Ook de BUCH gemeenten zijn immers burens die graag over de schutting heen kijken.

Uitgangspunt 3. Haalbare en betaalbare oplossingen

Of iets betaalbaar is of niet, hangt sterk af van individuele omstandigheden en keuzes van huishoudens en ondernemers. Huishoudens hebben verschillende bestedingspatronen en verschillende prioriteiten. Dit maakt een uniforme definitie onmogelijk. Betaalbaarheid als thema is wel een belangrijk uitgangspunt binnen onze visie omdat dit een voorwaarde is om een transitie door te maken. We brengen de betaalbaarheid van de transities onder de aandacht omdat hier veel zorgen over bestaan in de samenleving. Als BUCH gemeenten gaan we groepen inwoners in kaart te brengen die extra begeleiding nodig hebben bij bijvoorbeeld een subsidieaanvraag.

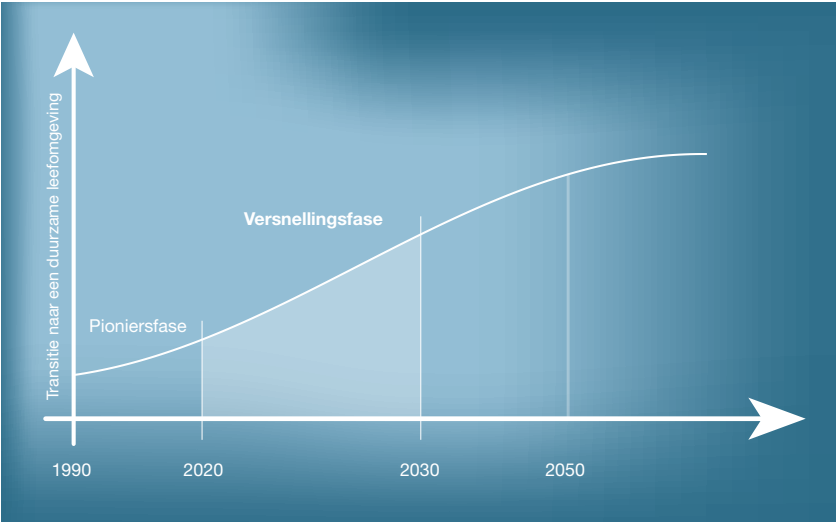
Tegelijkertijd is de financiering van de klimaattransities ook in de politiek een onderwerp van gesprek. De klimaatdoelstellingen zijn zeer fors, terwijl de gemeentelijke financiële middelen beperkt zijn. Gemeenten kunnen hun best doen, maar de snelheid wordt mede bepaald door de financiële tegemoetkoming vanuit de Rijksoverheid en de bereidheid van inwoners, ondernemers en partners om te investeren in een gezond klimaat. In november 2020 komt er meer duidelijkheid of er structurele Rijksbijdrage komt zodat gemeenten beter uitvoering kunnen geven aan het Klimaatakkoord (zie hoofdstuk Financiën). Bij dit uitgangspunt dragen we uit dat kostenefficiëntie een

belangrijk ingrediënt is in de afweging om een duurzaamheidsmaatregel wel of niet uit te voeren. Hierbij wordt rekening gehouden met het feit dat veel circulaire oplossingen tot financiële besparingen op lange termijn leiden.

Uitgangspunt 4. Versnellen en actief bijsturen

Om ten minste op koers te liggen om landelijke klimaatdoelstellingen te halen moet de BUCH-organisatie versneld klaar gemaakt worden en kiest het bestuur een ambitieniveau. Het is noodzakelijk om door middel van dit programma van de pioniersfase in de versnellingsfase te komen. In onderstaande tabel staan een aantal voorbeelden genoemd van wat we nu doen in de pioniersfase en wat we gaan doen in de versnellingsfase.

	pioniersfase	versnellingsfase
schaal	huizen verduurzamen	wijken verduurzamen
samenwerking	incidenteel	structureel
doelgroep	voorlopers	peloton en achterblijvers
benaderingswijze	schot hagel	laserstraal

De klimaatdoelstellingen zijn bekend. De route die we nemen om daar te komen is aan ons om te bepalen en daarop actief te sturen. Bestuur, werkorganisatie en belanghebbenden moeten tijdens de uitvoering van deze opdrachten adaptief zijn. In dit nieuwe vakgebied worden komende jaren veel ontwikkelingen verwacht. Om de einddoelen te bereiken is sturingsinformatie met een monitoring- en kwaliteitscyclus voor colleges B&W, gemeenteraden en BUCH-directie essentieel (zie hoofdstuk 9, Monitoring). We leren de komende jaren met elkaar door te doen en door goed bij te houden welke maatregelen en projecten het meeste bijdragen aan het behalen van de doelstellingen. We stellen waar nodig onze werkwijze bij.

Uitgangspunt 5. Integraal werken

We kunnen alleen een duurzame leefomgeving creëren als we pijlers en opgaven op een logische manier met elkaar verbinden. Daarvoor is integrale samenwerking nodig. Dit vraagt om een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie die op efficiënte wijze de gemeentelijke ambities en rijksopdrachten realiseert. Dit doen we door zoveel mogelijk multidisciplinair samen te werken. Duurzaamheid wordt vanzelfsprekend onderdeel van ieders werk en is ingebed in de omgevingsplanologie. Zo komt er een multidisciplinair programmateam waarin beleidsmakers van verschillende domeinen, gebiedsregisseurs en communicatieadviseurs vertegenwoordigd zijn. Bestaat het 'MT Klimaat' uit domeinmanagers en teamleiders uit verschillende domeinen en bestaat de 'stuurgroep Klimaat' uit vier duurzaamheidswethouders.

3. Ambitie BUCH!

Wat zijn de ambitieniveaus en hoe maken we de ambities inzichtelijk?

de **BUCH** werkt!

Een eenduidige visie met een lokale set aan ambities

De ambitieniveaus gaan over de snelheid en intensiteit waarmee het programma klimaat wil werken aan projecten en het inbedden van klimaat in het DNA van de organisatie. We werken vanuit één ambtelijke organisatie en vier aparte besturen. Elk bestuur heeft behoefte aan een eigen lokale identiteit die tot uiting komt in de manier van communiceren, participatie en lokale initiatieven. Daarom werken we vanuit een eenduidige visie en één aanpak per pijler. Met ruimte voor lokale inkleuring.

We hanteren twee verschillende ambitieniveaus

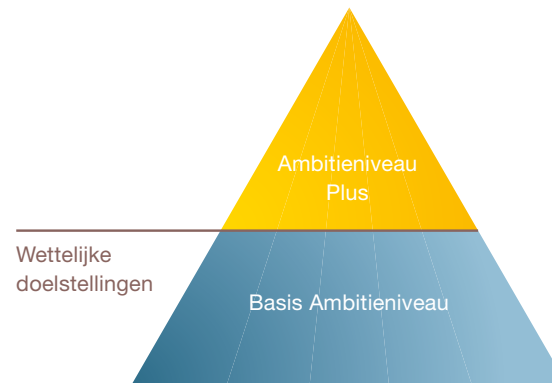
Met dit programmadocument stellen we de keuze voor twee ambitieniveaus voor. Het eerste ambitieniveau noemen we het Basisniveau. Het basisniveau omvat de (verplichte) doelstellingen en ambities die op Rijksniveau en Europese richtlijnen is gebaseerd. Deze doelstellingen moeten hoe dan ook worden uitgevoerd. De invulling van de maatregelen (“het hoe”) is aan de gemeenten zelf. Het tweede ambitieniveau omvat doelstellingen en ambities waarmee we een extra stap zetten. Dit “plus ambitieniveau” is niet wettelijk verplicht maar past soms beter bij de bestaande gemeentelijke kaders. Dit kan zowel een hogere ambitie zijn als een sneller in de tijd gerealiseerde doelstelling.

De vier gemeenten stellen gezamenlijk de basisambitie vast

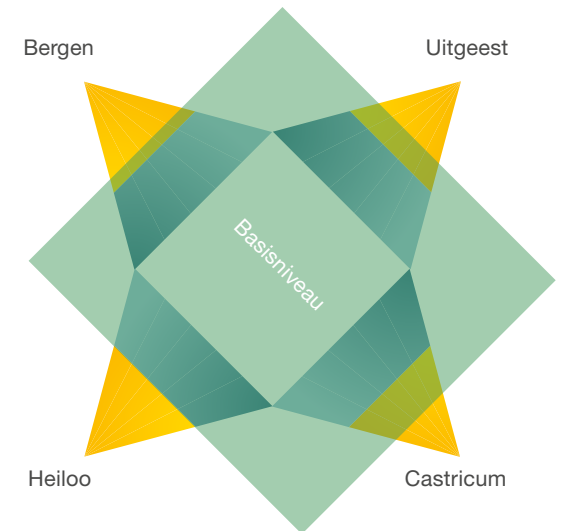
De basisambitie is het gezamenlijke vertrekpunt. Daarbovenop kunnen gemeenten met meer ambitie het pluspakket kiezen en dit naar eigen inzicht samenstellen. Op deze manier kunnen de doelstellingen uit het basispakket efficiënt bereikt worden en wordt gemeenten met meer ambitie toch de mogelijkheid geboden deze te realiseren.

De context waarmee de BUCH gemeenten te maken hebben

De Rijksopdrachten om CO2 te reduceren, over te gaan naar een circulaire economie en de leefomgeving klimaat robuust in te richten, sluiten goed aan bij de ambities in de gemeentelijke politieke programma's in de BUCH-gemeenten. De landelijke klimaatdoelstellingen zijn op dit moment meestal ambitieuzer dan de gemeentelijke ambities. Dit komt doordat de Klimaatwet en het Klimaatakkoord tot stand zijn gekomen nadat de gemeentelijke politieke programma's gemaakt werden (m.u.v. gemeente Bergen). Ongeveer 70% van wat er in de gemeentelijke politieke programma's over duurzaamheid staat van de BUCH-gemeenten, komt overeen.

We werken met twee ambitieniveaus

Vier gemeenten die eigen ambitieniveau bepalen

4. Doelen

Welke doelen moeten behaald worden met het programma?

de **BUCH** werkt!

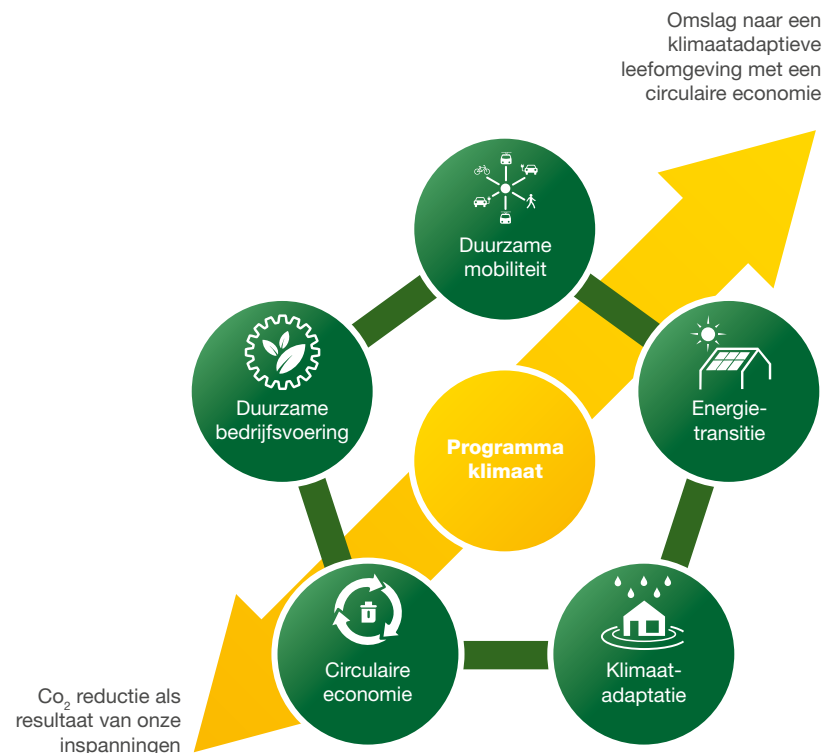

Waar draagt het programma Klimaat aan bij?

Het overkoepelende doel van het Programma Klimaat is om bij te dragen aan de CO₂-reductiedoelstellingen uit het Klimaatakkoord (49% reductie in 2030 t.o.v. 1990), de leefomgeving klimaatbestendig in te richten zoals omschreven is in het Deltaplan ruimtelijke adaptatie en toe te werken naar een Circulaire Economie in 2050.

Dit betekent dat al onze projecten en activiteiten vanuit de 5 pijlers bijdragen aan een gezond klimaat, duurzame leefomgeving en economie.

Naast CO₂ reductie is de overgang naar een circulaire economie belangrijk. Om de economie en de samenleving te verduurzamen,

zijn twee dingen nodig: de energietransitie en de overgang naar een circulaire economie. Het tempo van de energietransitie hangt mede af van de beschikbaarheid van duurzame grondstoffen, aardmetalen en biomassa. Daarom is er integraal en nieuw beleid nodig. Beleid dat zich niet alleen richt op technologische innovaties, maar ook op sociale innovaties, nieuwe vormen van ketensamenwerking, de ontwikkeling van concepten op het gebied van modulair samengestelde producten en innovatief hergebruik. Continu hergebruik van grondstoffen biedt grote kansen voor het bedrijfsleven en helpt bovendien om de Nederlandse klimaatdoelen te halen.

Klimaatadaptatie is belangrijk om de consequenties van klimaatverandering tegen te gaan en schade te beperken.

Daarnaast nemen bomen CO₂ op en zijn belangrijk tegen de hitte, droogte en wateroverlast. Tevens is circulair waterbeheer en de beschikbaarheid van biobrandstoffen ook onderdeel van de circulaire economie.

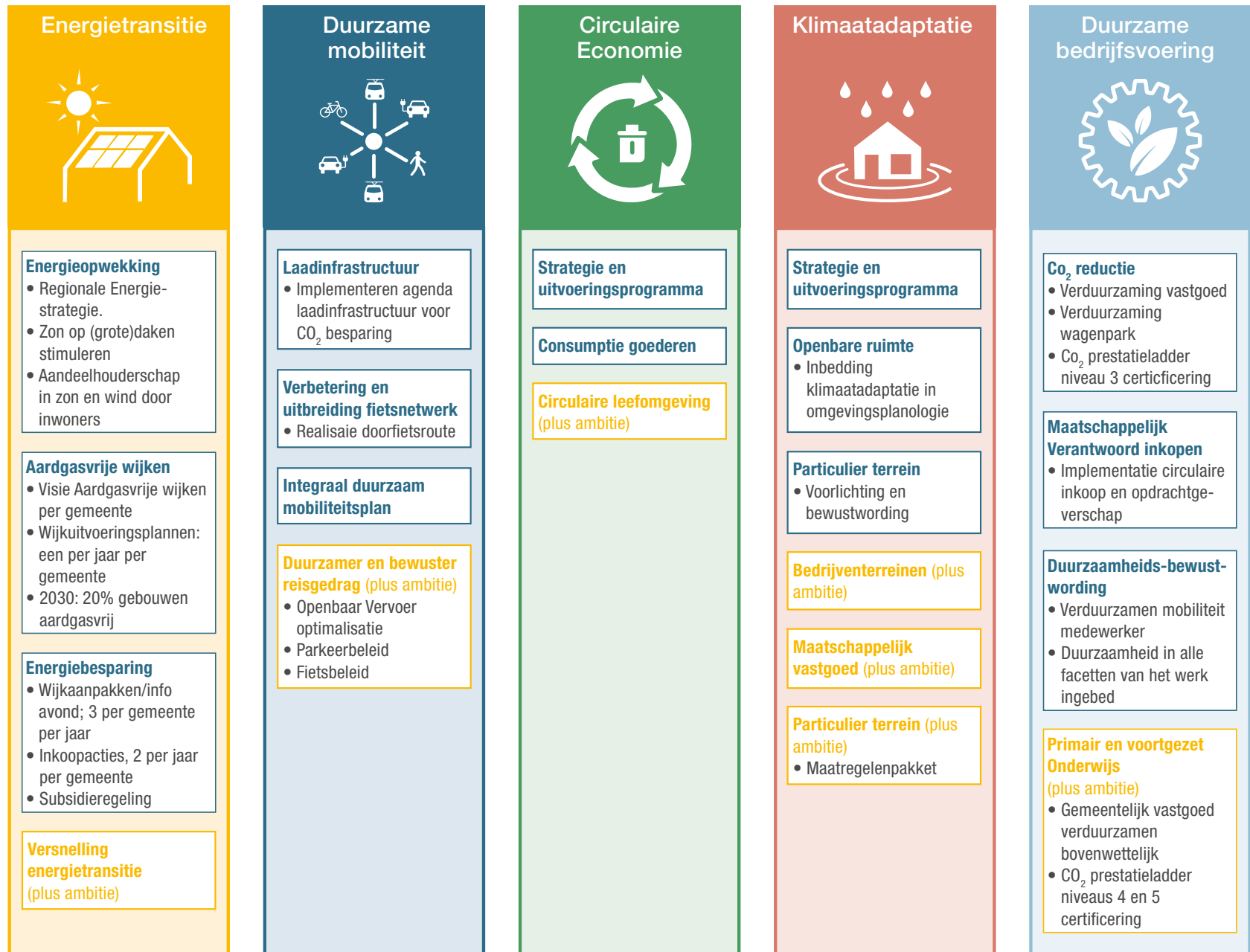
Sturing op resultaten

Wij zijn ons ervan bewust dat CO₂ reductie een graadmeter is maar dat onze inspanningen niet altijd 1-op-1 te herleiden zijn naar CO₂ reductie. Klimaatmonitor.nl vormt de landelijke database als het gaat om CO₂ uitstoot en energieverbruik voor woningen, mobiliteit, landbouw en dienstverlening. De data lopen echter twee jaar achter door de bepaling van de stroometiquette. Daarom formuleren we kwantitatieve doelstellingen op project-niveau, maar niet op een CO₂ daling als 'outcome'. In dit hoofdstuk maken we inzichtelijk welke doelen per pijler nu al bekend zijn en die we in het programma Klimaat willen realiseren.

Doelen en ambities op verschillende schaalniveaus

Op regionaal niveau verbindt de Focusagenda Regio Alkmaar ambities en behoeften die op verschillende niveaus spelen (rijk, provincie, regio en gemeente) en bepaalt welke keuzes we maken en hoe gemeenten zich moeten bewegen in het krachtenveld. Zo is de Focusagenda een vertrekpunt voor de samenwerkingsagenda met de provincie (conform Omgevingsvisie NH 2050). Het agendapunt 'Energie-innovatie' is relevant in het kader van het Programma Klimaat. In samenwerking met de Regio Alkmaar wordt ook de Regionale Energie-strategie opgesteld. Daarnaast werken we samen in de waterketen NHN voor het Deltaplan Klimaatadaptatie en is de MRA een belangrijke partner in het uitvoeren van de laad-infrastructuur voor elektrische voertuigen. De opdrachten zijn in bijlage 2 specifiek omschreven.

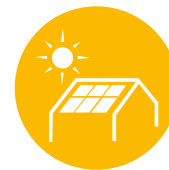
Bouwstenen en doelen per pijler

5. Aanpak per pijler

Wat zijn de doelen, opdrachten en belangrijkste projecten per pijler?

de **BUCH** werkt!

Energietransitie

Duurzame
mobiliteit

Circulaire
Economie

Klimaatadaptatie

Duurzame
bedrijfsvoering

Energietransitie

de **BUCH** werkt!

Welke doelen moeten we realiseren binnen deze pijler?

In het Klimaatakkoord is de nationale doelstelling vastgelegd om in 2030 een CO₂ reductie van 49% te hebben gerealiseerd ten opzichte van 1990. Om dit waar te kunnen maken, moeten alle Nederlandse gemeenten samen 35 TWh per jaar aan hernieuwbare energie op land produceren in 2030. Daarnaast wordt er in het Klimaatakkoord van uitgegaan dat in 2030 7 TWh per jaar door zon op daken (binnenstedelijk) wordt gerealiseerd. Ook zullen woningen en andere gebouwen worden geïsoleerd en aardgasvrij worden gemaakt. De ambitie uit het Klimaatakkoord is om minimaal 1,5 miljoen woningen en andere gebouwen te verduurzamen vóór 2030.

De BUCH gemeenten willen hieraan bijdragen door duurzaam opgewekte energie in de regio te realiseren, energie te besparen en toe te werken naar een aardgasvrije gebouwde omgeving. De BUCH gemeenten werken actief samen met hun (regionale) belangenorganisaties aan de invulling van de (concept) RES. Hoewel zonne-energie op (bedrijfs)daken de voorkeur heeft,

Energietransitie

Energieopwekking

- Regionale Energiestrategie.
- Zon op (grote)daken stimuleren
- Aandeelhouderschap in zon en wind door inwoners

Aardgasvrije wijken

- Visie Aardgasvrije wijken per gemeente
- Wijkuitvoeringsplannen: een per jaar per gemeente
- 2030: 20% gebouwen aardgasvrij

Energiebesparing

- Wijkaanpakken/info avond; 3 per gemeente per jaar
- Inkoopacties, 2 per jaar per gemeente
- Subsidieregeling

Versnelling energietransitie (plus ambitie)

zijn daarnaast in evenwicht met de waardevolle landelijke kenmerken zoekgebieden voor zon- en windenergie opgenomen. De gemeenten streven ernaar in 2030 net zoveel duurzame energie te produceren als naar verwachting wordt verbruikt.

In de Visie Aardgasvrije wijken worden voorbereiding getroffen om komende periode in minimaal 1 wijk per gemeente te gaan starten met het aardgasvrij maken van woningen. In Uitgeest is er al een visie Aardgasvrij. Het nationale streven is dat in 2030 gemiddeld 20% van de gebouwen aardgasvrij is. Aardgasvrije wijken zullen invloed hebben op de inrichting en werkzaamheden in de openbare ruimte. Daarnaast wordt een programma opgesteld om de gewenste energiebesparing te realiseren. Om zo iedereen die nog niet in een wijk woont waar gestart wordt met de uitvoering voor aardgasvrij, bewust te maken van de opgave én voor te bereiden op het in de toekomst gereed maken van hun woning voor de verandering naar een aardgasvrije omgeving. De stijging van de aardgasprijs maakt de isolatie van woningen eveneens gewenst. De gemeenten zijn zelf, net als een groeiende groep inwoners en ondernemers, ook begonnen met het besparen van energie in gebouwen en het wagenpark.

Net zoals bij de andere pijlers vinden we het belangrijk om samen te werken met andere (uitvoerende) partijen om de energietransitie te realiseren. Denk voor de deze opgave in het bijzonder aan de netbeheerders, woningbouwcorporaties en niet te vergeten de energiecoöperaties. Hiertoe is een regiegroep Energietransitie opgericht.

De opdrachten vanuit het Rijk, provincie en BUCH gemeenten zijn in bijlage 2 weergegeven.

Wat wordt er gedaan bij het ambitieniveau Plus?

Naast de doelstellingen die vanuit het rijk zijn opgelegd, kan de regio en elke gemeente specifiek ervoor kiezen om de projecten energieopwekking, aardgasvrije wijken en energiebesparing te gaan versnellen. Bijvoorbeeld door niet in te zetten op 1 startwijk maar bijvoorbeeld 2 startwijken aardgasvrij. Zo wordt de energietransitie sneller gerealiseerd. Dit vraagt echter wel meer inspanning, middelen en capaciteit.

Aan welke projecten werken we t/m 2025?

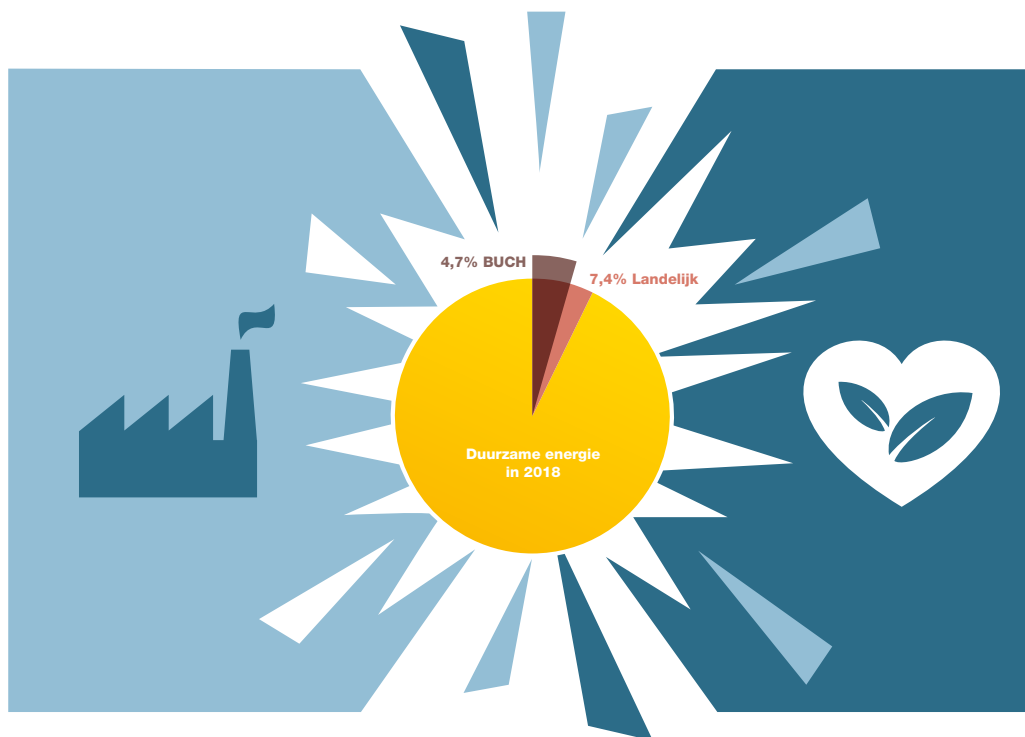
Energieopwekking:

De Regionale Energiestrategie 1.0, de definitieve RES, wordt uiterlijk 1 juli 2021 aangeboden aan het Nationaal Programma RES. De RES geeft de zoeklocaties voor wind- en zonne-energie in het buitengebied weer. Daarnaast hebben grote daken binnenstedelijk (meer dan 60 panelen) de aandacht. Dit vormt de basis voor vastlegging in het omgevingsplan, dat de juridische basis legt voor vergunningsverlening. In Bergen zijn zonneweides ontwikkeld en er lopen op dit moment initiatieven tot uitbreiding. In de aankomende jaren zal hiervan ook sprake zijn in de andere gemeenten.

De RES zal worden opgenomen in het omgevingsplan, wat de juridische basis vormt voor de verlening van de bouwvergunningen.

Aardgasvrije wijken:

In het vierde kwartaal van 2020 wordt de Visie aardgasvrije wijken opgeleverd. Vervolgens wordt er per gemeente een wijkuitvoeringsplan (WUP) gemaakt. Hierin staat hoe en wanneer een wijk van het aardgas af gaat. Een programmateam Aardgasvrije wijken zal samen met externe partijen vervolgens uitvoering gaan geven aan de WUPs. De realisatie zal 5 tot 8 jaar na het vaststellen van de WUP zijn afgerond. De proeftuinen elders het land, bijvoorbeeld in Purmerend, hebben laten zien dat er een interdisciplinair team in de wijk nodig is om deze aardgasvrij te maken. Dit team bestaat uit een projectleider, sociaal werker en

Hetzelfde geldt voor basisscholen en middelbare scholen. Uiterlijk in 2022 stellen wij een Integraal HuisvestingsPlan (IHP) op, een uitvoeringsprogramma voor energiebesparing van scholen in de aankomend 16 jaar.

Tenslotte, er wordt van ons een intensivering van de verduurzaming van utiliteitsgebouwen verwacht. Uiterlijk in 2020 stellen wij de handhavingsstrategie op. Dit laatste wordt voor de BUCH-gemeenten gedaan door onze Omgevingsdiensten.”

een technicus. Daarnaast is er juridische- en communicatie-capaciteit noodzakelijk. Hiervoor zijn landelijke richtlijnen.

Energiebesparing

De meeste projecten zullen tot 2025 jaarlijks uitgevoerd worden:

- Wijkaanpakken: informatieavonden energiebesparing voor woningeigenaren. 3 tot 4 wijken per jaar
- Inkoopactie isolatie 1x per jaar
- Inkoopactie zonnepanelen 1x per jaar
- Klimaatroute: energiebesparing voor bedrijven
- Energie-, warmte- en klimaatcoaches

Daarnaast gaat in de aankomende jaren de aandacht zich meer vestigen op ‘eigen vastgoed’ van de gemeenten. Uiterlijk in 2020 dienen wij een routekaart eigen vastgoed te hebben opgesteld.

Duurzame mobiliteit

de **BUCH** werkt!

Welke doelen moeten we realiseren binnen deze pijler?

In het terugdringen van de CO₂ uitstoot is een belangrijke rol voor mobiliteit weggelegd. In de BUCH-gemeenten is het aandeel van mobiliteit in CO₂-uitstoot 40%. Hiervan is een deel beïnvloedbaar, een deel niet vanwege de ligging van de Rijkswegen. Om de uitstoot terug te dringen is in het Klimaat-akkoord de doelstelling opgenomen dat mobiliteit in 2030 maximaal 25 Mton in CO₂ uitstoot. Het Regionaal Mobiliteits Programma van Noord-Holland en Flevoland heeft als hoofddoel de CO₂-uitstoot voor de sector mobiliteit en transport voor heel Noord-Holland en Flevoland naar een maximale uitstoot van 4,2 megaton in 2030 te brengen. Om dit te behalen wordt een concreet adaptief meerjarig programma ontwikkeld. Trias Mobilica is hierin het uitgangspunt: voorkomen, veranderen en verduurzamen van mobiliteit.

In het Regionaal Mobiliteits Programma zijn de programmalijnen 'Ruimtelijk beleid', 'Reguleren/beprijzen', 'Gedrag, kennis, werkgevers', 'Eigen organisatie en inkoop', 'Faciliteren' en 'Investeren in duurzaam mobiliteitssysteem'. Deze laatste

Duurzame mobiliteit

Laadinfrastructuur

- 573 laadpalen in BUCH nodig in 2025
- Implementeren agenda laadinfrastructuur voor CO₂ besparing
- Opstellen intergale visie laadinfrastructuur per gemeente/regio in 2020

Verbetering en uitbreiding fietsnetwerk

- Realisatie doorfietsroutes richting Amsterdam

Integraal duurzaam mobiliteitsplan

Duurzamer en bewuster reisgedrag (plus ambitie)

- Openbaar Vervoer optimalisatie
- Parkeerbeleid
- Fietsbeleid

programmaliijn geeft invulling aan de ‘Nationale agenda laadinfrastructuur’ (NAL) die op een versnelde uitrol van laadinfrastructuur stuurt. De NAL stelt iedere Nederlandse gemeente verplicht om vóór eind 2020 een integrale visie op laadinfrastructuur vast te stellen, bij voorkeur in regionaal verband.

Ook wordt binnen deze programmaliijn gewerkt aan de uitbreiding van de fietsinfrastructuur, wat voortkomt uit het Programma Fiets in het MIRT². Hierin moet fietsen makkelijker en aantrekkelijker worden gemaakt, door o.a. de aanleg van fietsroutes. Het stimuleren en faciliteren van fietsen draagt bij aan de gewenste gedragsverandering om nieuwe mobiliteit te realiseren, en daardoor minder CO₂ uitstoot door mobiliteit.

Naast deze twee concrete projecten is het noodzakelijk om een integrale visie op mobiliteit te ontwikkelen waarbij alle aspecten worden meegenomen. Dit hangt samen met het ambitieniveau plus pakket maar levert voor de individuele gemeenten veel winst op: denk aan aanpak verschonen van OV (bussen) en taxi- en doelgroepenvervoer, aanpak van logistiek zoals vrachtwagens die niet meer op fossiele brandstoffen rijden en verandering van gedrag: inwoners maken gebruik van een mobiliteitssysteem dat slim, schoon, veilig en aangenaam is. We richten ons hierbij op goede infrastructuur en materiële verandering, én op een verandering in gedrag.

De opdrachten vanuit het Rijk, provincie en BUCH gemeenten zijn in bijlage 2 weergegeven.

Wat wordt er gedaan bij het ambitieniveau Plus?

Naast de doelstellingen die vanuit het rijk zijn opgelegd, kan de regio werken aan het optimaliseren van het openbaar vervoer (uitgevoerd door ProRail en de provincie). Ook kunnen de BUCH gemeenten individueel werken aan hun parkeerbeleid en fietsbeleid om het gebruik van de auto minder aantrekkelijk te maken en fietsen aan te moedigen.

Aan welke projecten werken we t/m 2025?

Het beleidsplan Openbare laadinfrastructuur BUCH wordt in 2020 afgerond. Daarnaast heeft iedere gemeente in hetzelfde jaar een fietsbeleidsplan.

Een bredere visie op duurzame Mobiliteit voor de BUCH 2025/2030 wordt steeds relevanter. Hier wordt beleid voor opgesteld om de doelen uit het Klimaatakkoord te halen (40% reductie). Hiervoor zal de herkomst van de uitstoot vanuit de huidige mobiliteitsmix onderzocht worden alsmede op welke modaliteiten/uitstoot de BUCH gemeenten directe impact kan hebben. Dit leidt tot een concreet Actieprogramma met 5-10 Maatregelen. Bijvoorbeeld doelgroepenvervoer, duurzame logistiek, deelmobiliteit / Maas (Mobility as a service), wandelen / fietsen in relatie tot toegankelijkheid van het gebied ('s zomers), parkeerbeleid i.r.t. nieuwbouw, luchtkwaliteit.

² Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

Circulaire economie

de **BUCH** werkt!

Welke doelen moeten we realiseren binnen deze pijler?

Nederland heeft als doel gesteld om in 2050 100% circulair te zijn. Met onze gemeenten willen wij hier ook naartoe werken. Op dit moment gebruiken we bijna driemaal de capaciteit van de aarde.

We doen alsof grondstoffen oneindig voorradig zijn, onze economie is op die gedachte gestoeld. Een onhoudbare situatie zowel voor ecosystemen als ons welzijn en onze economie. Grondstoffen raken op en de vernietiging van de natuur leidt tot grote problemen. We moeten weer leren leven binnen de capaciteit van de aarde, we moeten circulair gaan denken. Alle grondstoffen hergebruiken, net als dat in natuurlijke systemen gebeurt. Dit betekent dat we totaal anders moeten gaan denken over de materialen en spullen die we gebruiken, de producten die we ontwerpen en de businessmodellen.

In het landelijke programma 'Nederland Circulair 2050' heeft het kabinet doelstellingen geformuleerd om zo snel mogelijk naar een volledig circulaire economie te gaan. Het eerste doel is 50% minder verbruik van primaire grondstoffen (mineraal, fossiel en metalen) in 2030. Daarbij moet overgang naar een circulaire economie voor 50% gerealiseerd zijn om vervolgens door te groeien naar 100% circulair in 2050.

We bereiden ons voor om circulaire gemeenten te zijn. In een circulaire gemeente zorgen we ervoor dat grondstoffen en materialen (lokaal) worden hergebruikt en niet verloren gaan.

Circulaire Economie

Strategie en uitvoeringsprogramma in 2021

Consumptie goederen

Circulaire leefomgeving (plus ambitie)

Doordat we volop inzetten op hergebruik, zorgt dit ook voor meer lokale werkgelegenheid in de reparatie- en verwerkingssector. Daarom stellen we een Programma Circulair op en starten met projecten op een aantal voor de gemeente belangrijke sectoren en waardeketens die benoemd zijn in het programma Nederland Circulair 2050. Daarnaast geven we het goede voorbeeld door de markt voor circulaire innovaties en producten te stimuleren.

De opdrachten vanuit het Rijk, provincie en BUCH gemeenten zijn in bijlage 2 weergegeven.

Wat wordt er gedaan bij het ambitieniveau Plus?

- Toeristensector (hotels) faciliteren zich voor te bereiden op circulaire economie
- Circulaire landbouw (sierteelt)
- Gebouwenbeheer gemeentelijk / maatschappelijk vastgoed: materialenpaspoort
- Circulair waterbeheer - waterkringloop sluiten
- Circulair centrum

Aan welke projecten werken we t/m 2025?

Ter eerste gaan we een inkoopbeleid (2020-2021) ontwikkelen. We zetten in op circulaire producten en ketens, social return en lokale werkgelegenheid. We zetten in op een toekomstbestendige lokale economie, hergebruik van lokale grondstoffen en werkgelegenheid. Dit doen we door ons te richten op de Grond-, Weg- en Waterbouwsector (GWW) omdat we hier als gemeente het meeste impact kunnen maken. Daarnaast zetten we in op de interne bedrijfsvoering omdat we hiermee het goede voorbeeld geven.

We stellen een beleid Circulair op (tussen 2020 - 2024). Dit programma is gericht op de strategie, definitie en het uitvoeringsprogramma voor de vier gemeenten. In het programma besteden we expliciet aandacht aan waardeketens die voor een gemeente effectief zijn om op in te zetten. Bijvoorbeeld voedsel, kleding of meubels.

Ten slotte ontwikkelen we een Roadmap Consumptiegoederen rond 2024.

Vier manieren waarop de Circulaire Economie bijdraagt aan Energietransitie

1. Voor de bouw van zonnepanelen, elektrisch vervoer en windmolens zijn zeldzame aardmetalen nodig (uit China): circulaire economie vergroot de leveringszekerheid van deze grondstoffen
2. Voor het gebruik van secundaire grondstoffen is drie kwart minder energie nodig dan voor primaire
3. De Circulaire Economie richt zich op vermindering van energiegebruik in de gehele keten van een industrie of levenscyclus van een product. De huidige energietransitie is veel gericht op end-of-pipe maatregelen.
4. Wat doen we als producten als warmtepompen, accu's en zonnepanelen aan de eind van hun levenscyclus zijn? Als nu al nagedacht wordt over een circulair ontwerp en businessmodel voor deze toepassingen, houden we deze schaarse grondstoffen in onze eigen handen en lokale economie.

Klimaatadaptatie

de BUCH werkt!

³ Plan van Aanpak Ruimtelijke Adaptatie
Samenwerkingsverband Waterketen
Noord-Kennemerland-Noord.

Welke doelen moeten we realiseren binnen deze pijler?

In het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) is vastgesteld dat Nederland de ambitie heeft om in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust ingericht te zijn en dit aan te pakken volgens de cyclische methode 'weten - willen - werken'. De gemeenten worden vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) geacht om in 2020 een klimaatadaptatiestrategie en uitvoeringsagenda vast te stellen.

Weten: in samenwerking met de gemeenten uit regio Alkmaar en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier wordt dit inhoudelijke traject doorlopen volgens het door de gemeenteraden vastgestelde plan van aanpak³. De kwetsbaarheden zijn in beeld gebracht (stresstesten).

Willen: Uit de risicodialogen en inwonerspeilingen in 2020 volgen de regionale klimaatadaptatiestrategie en de belangrijkste ingrepen die binnen de BUCH gemeenten uitgevoerd moeten worden om schade zoveel mogelijk te voorkomen.

Werken: Om tot een uitvoeringsplan te komen worden ook de meekoppelkansen met andere ruimtelijke opgaven zoals de energietransitie en rioolvervangingen in beeld gebracht. De

Klimaatadaptatie

Strategie en uitvoeringsprogramma

Openbare ruimte

- Inbedding klimaatadaptatie in omgevingsplanologie

Particulier terrein

- Voorlichting en bewustwording

Bedrijventerreinen (plus ambitie)

Maatschappelijk vastgoed (plus ambitie)

Particulier terrein (plus ambitie)

- Maatregelenpakket

keuzes die passen bij het basis- en plusniveau worden in kwartaal 4 van 2020 aan de raden voorgelegd.

Het is wel duidelijk dat klimaatadaptatie vraagt om een nieuwe manier van boven- en ondergrondse ruimteverdeling. Een klimaatbestendige omgeving is slim ingericht voor de afvoer van water, heeft een beperkte hoeveelheid verharding en meer groen, of waterpasserende verharding. Bomen hebben hierbij de voorkeur omdat ze ervoor zorgen dat water kan infiltreren en verdampen. Verdamping en schaduw helpen ook om hittestress tegen te gaan in hete zomers.

Behalve via de uitvoeringsagenda vindt de uitvoering van klimaatadaptatieve maatregelen dagelijks plaats bij de afwegingen die collega's van Ruimtelijke Ontwikkeling en Beheer Openbare Ruimte moeten maken. Is er een klimaatadaptatief alternatief voorhanden dat past binnen de gestelde kaders van de projecten? Ook bij nieuwbouwprojecten door derden worden de klimaatadaptatieve uitgangspunten uit het beleid meegegeven en worden de plannen getoetst (via de omgevingstafels).

Een groot deel van het oppervlak binnen de bebouwde omgeving is in handen van particulieren. Voor het klimaatadaptatief inrichten van onze buitenruimte hebben we ook de inwoners en ondernemers nodig. Zij kunnen een bijdrage leveren aan het vertraagd afvoeren van regenwater door bijvoorbeeld de regenwaterpijp los te koppelen van het riool en tegels te vervangen door groen. Extra voorlichting is noodzakelijk om de bewustwording op dit vlak te vergroten. In 2019 en 2020 zijn speciale "wijksafari's" georganiseerd om de bewustwording onder inwoners te vergroten. De invulling van dit onderwerp kan voor 2021 worden vernieuwd.

Partijen als PWN, HHNK en de Provincie houden zich ook bezig met klimaatadaptatie. Er komen naar verwachting meer vragen vanuit die partijen naar voren waarin de gemeente ook een rol speelt in de oplossing of communicatie. Denk bijvoorbeeld aan het verbeteren van de zwemwaterkwaliteit of beperken van droogte in de drinkwaterduinen.

De opdrachten vanuit het Rijk, provincie en BUCH gemeenten zijn in bijlage 2 weergegeven.

Wat wordt er gedaan bij het ambitieniveau Plus?

- Bedrijventerreinen stimuleren om klimaatbestendig in te richten
- Voor het klimaatadaptief maken van particulier terreinen kunnen gemeenten kiezen voor een maatregelenpakket klimaatadaptatieve tuinen
- Maatschappelijk vastgoed klimaat adaptief maken als voorbeeld naar inwoners

Aan welke projecten werken we t/m 2025?

Vanaf 2021 pakken we de eerste aandachtsgebieden aan uit de uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie. De stresstest en uitvoeringsagenda met regio Alkmaar actualiseren we in 2025. Daarnaast ontwikkelen we beleid voor het borgen van klimaatadaptatie in nieuwbouw- en renovatieprojecten. Hierin zorgen we dat klimaatadaptatie- en groenbeleid goed op elkaar aansluiten en dat het beleid landt in de Omgevingsvisie en -plannen. Het is noodzakelijk dat klimaatadaptatie direct goed is ingebed in de omgevingsplanologie zodat kostbare aanpassingen in de toekomst vermeden kunnen worden. Ten slotte doen we mee met de campagnes op social media van HHNK voor het vergroenen van tuinen van particulieren.

Duurzame bedrijfsvoering

de **BUCH** werkt!

Welke doelen moeten we realiseren binnen deze pijler?

Een duurzame bedrijfsvoering is van belang om als BUCH gemeenten zelf ook bij te dragen aan een schonere en meer toekomstbestendige wereld.

Ook willen de BUCH gemeenten hiermee het goede voorbeeld geven om iedereen die in de gemeenten woont, werkt of bezoekt daarmee te inspireren.

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) is de manier waarop gemeenten duurzame impact kunnen maken. Denk bijvoorbeeld aan de verwerking van afval in de gemeenten en de straten die we laten aanleggen. Maar ook onze koffie bekers, ICT, de verduurzaming van het wagenpark, en de gebouwen. Binnen dit project werken we aan goed opdrachtgeverschap het maken van keuzes die bijdragen aan onze circulaire ambities.

De opdrachten vanuit het Rijk, provincie en BUCH gemeenten zijn in bijlage 2 weergegeven.

Duurzame bedrijfsvoering

Co₂ reductie

- Verduurzaming vastgoed
- Verduurzaming wagenpark
- Co₂ prestatieladder niveau 3 certificering

Maatschappelijk Verantwoord inkopen

- Implementatie circulaire inkoop en opdrachtgeverschap

Duurzaamheids-bewustwording

- Verduurzamen mobiliteit medewerker
- Duurzaamheid in alle facetten van het werk ingebed

Primair en voortgezet Onderwijs (plus ambitie)

- Gemeentelijk vastgoed verduurzamen bovenwettelijk
- CO₂ prestatieladder niveaus 4 en 5 certificering

Wat wordt er gedaan bij het ambitieniveau Plus?

- Gemeentelijk vastgoed verduurzamen bovenwettelijk (bijv. materialenpaspoort)
- CO₂ prestatieladder certificering niveaus 4 en 5. Dit houdt in dat er actiever wordt gestuurd op een bredere aanpak van innovatieve projecten. Hierin wordt meer samenwerking aangegaan.

Aan welke projecten werken we t/m 2025?

Het eerste project is de certificering CO₂ prestatieladder naar niveau 3. We doorlopen vijf stappen om uiteindelijk gecertificeerd te worden:

- 1) CO₂ footprint van de bedrijfsvoering maken,
- 2) Focus werkorganisatie en BUCH gemeenten bepalen op basis van de footprint,
- 3) Doelen en reductiemaatregelen bepalen om tot 49% CO₂ reductie te komen in 2030 en tot (bijna) klimaatneutraal te komen in 2050,
- 4) Verbinden met andere projecten en organisaties en
- 5) Na de certificering deze in stand houden door het uitwerken en waarmaken van de ambities.

Het tweede project is gericht op het creëren van bewustwording in de BUCH werkorganisatie.

Het derde en laatste project in het basisambitieniveau is gericht op het formuleren van ambities voor MVI bijvoorbeeld voor het gemeentelijk wagenpark, de gemeentelijke gebouwen en complexen en de interne afvalinzameling en -scheiding.

6. Organisatie

Wat houdt de filosofie van het programmatische werken in?

Hoe is het programma georganiseerd?

de **BUCH** werkt!

We werken programmatisch omdat een gezond klimaat een groot maatschappelijk thema is waarvoor een duidelijke verandering in de maatschappij en in de organisatie nodig is. Deze transitie zal enkele tientallen jaren in beslag nemen en bevindt zich nu in de opstartfase. We ontwikkelen meer doelgerichtheid, creëren meer overzicht en houvast. De rolverdeling wordt duidelijker, we faciliteren de samenwerking, ondersteunen de besluitvorming en stimuleren het eigenaarschap. Dat is heel wat waard. Daarnaast is het een wens van de BUCH werkorganisatie om meer thematisch te werken.

We werken ook programmatisch om niet te verdrinken in de veelheid van activiteiten, rollen en relaties. De programmamanager helpt om te kiezen voor een systematische manier van werken en ook te kiezen om bepaalde zaken nu niet te doen.

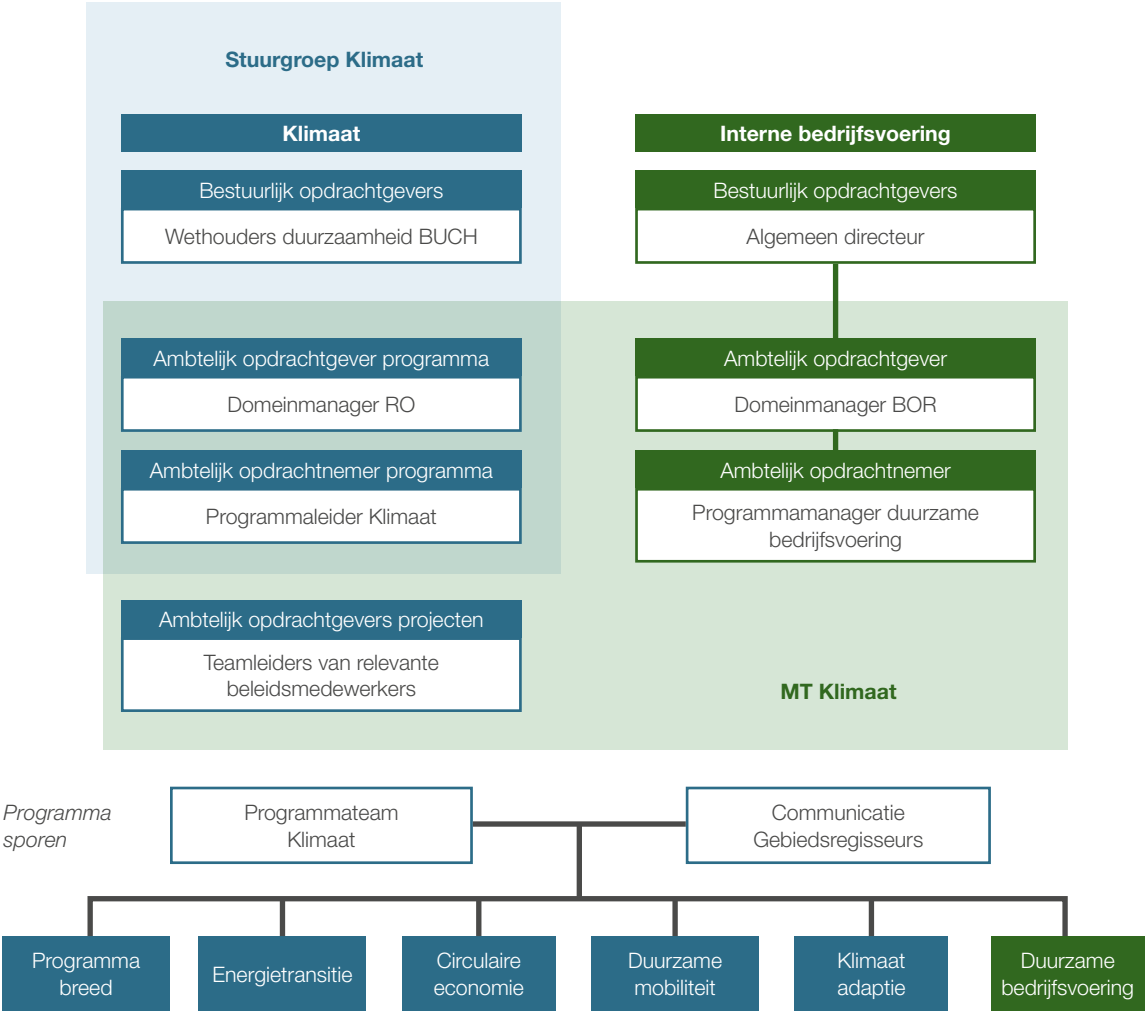
Het bestaansrecht van een programma Klimaat schuilt in de visie en de doelen die ermee nagestreefd worden. De doelen worden sneller zichtbaar en zijn tastbaar door programmatisch te werken. Vanuit de visie zoals in hoofdstuk 3 beschreven werken we zoveel mogelijk integraal voor de BUCH gemeenten. Dit doen we omdat we daardoor het meest effectief de doelstellingen kunnen bereiken. We werken in een multidisciplinair team samen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de inhoudelijke aansluiting tussen aardgasvrije wijken en klimaatadaptatie of tussen duurzame bedrijfsvoering en circulaire economie. Maar ook om de aansluiting tussen inhoudelijke pijlers en de participatiestrategie (gebiedsregie), omgevingsvisies en relatie-beheer met stakeholders.

De opgave voor het programma Klimaat is het vinden van een goede balans tussen een analyse en beleid op voorhand enerzijds en ruimte om tussentijds aan te passen, bij te stellen en verder te concretiseren anderzijds.

Het realiseren van de doelen hangt in sterke mate af van het gedrag van mensen en hun bereidheid en vermogen het anders te gaan doen dan voorheen. Veel aandacht van de programma-manager en zijn team gaat dan ook uit naar het eigenaarschap en de bezieling bij de betrokkenen. Bijvoorbeeld bij managers van afdelingen om hun afdelingen anders te gaan sturen dan voorheen en eigenaarschap te nemen voor bepaalde baten.

Kenmerken van een programma: Tijdelijk, uniek, complex, samenhangend, verandering, begrensd, doelgericht.

De organisatie van het programma is als volgt opgebouwd:

7. Communicatie en Participatie strategie

de **BUCH** werkt!

‘Integraal werken’, ‘het faciliteren en stimuleren van initiatieven’ en ‘het werken aan draagvlak’ zijn drie van de vijf bestuurlijke waarden waarbij structurele inzet van communicatie- en participatie-expertise een belangrijk verschil kan maken. Deze vakgebieden dragen daarmee bij aan het behalen van de doelstellingen van het programma Klimaat.

Professionele aandacht voor communicatie en participatie zorgt voor samenhang en een eenduidige boodschap naar alle betrokken partijen in de processen van de deelprojecten. Door bewoners en bedrijven actief te benaderen en te informeren over mogelijkheden (bijeenkomsten, energieloket of online-informatievoorzieningen) zorgt de gemeente ervoor dat de stap naar verduurzaming makkelijker wordt. Inwoners, ondernemers en

lokale energiecoöperaties moeten het gevoel hebben bij de BUCH gemeenten terecht te kunnen met duurzame initiatieven.

De communicatiestrategie past binnen kaders van het participatiebeleid omgevingswet. Daarnaast ligt de focus op de middengroep van de samenleving (de grootste groep inwoners die relatief neutraal tegen het onderwerp klimaat aankijkt) en de jeugd.

Strategische uitgangspunten communicatie en participatie Klimaat

Strategische keuzes in de manier waarop we als BUCH werkorganisatie met onze stakeholders communiceren en participeren staan genoemd in de concerndoelen “top dienstverlener”, “van buiten naar binnen” en de aanbevelingen uit het ‘HVR adviesrapport afdeling communicatie’ (maart 2019). Hieronder volgen vijf uitgangspunten die een belangrijke rol spelen bij het programma Klimaat. Samen vormen ze het strategisch frame op hoofdlijnen voor het programma Klimaat. De uitwerking vindt plaats in de communicatieparagraaf in afzonderlijke projectplannen.

1. Dichtbij de klant en innovatief

Door informatie gestructureerd, tijdig en op de juiste manier te delen proberen we contact en verbinding met onze stakeholders te maken. Voor de afdeling Communicatie betekent dit structuur aanbrengen in de manier van communiceren. Waarbij we gebruikmaken van de communicatiemiddelen en -kanalen waar onze stakeholders behoefte aan hebben of te vinden zijn.

We sluiten hierbij aan bij de trend van ‘verbeelden en beleven’, waarbij steeds meer via beelden (foto, video, infographics etc.) wordt gecommuniceerd.

2. Van Buiten naar Binnen werken

Steeds meer verandert de manier van besturen van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie. De Omgevingswet past goed in de huidige tijd, waarin gezocht wordt naar een andere manier van samenwerken tussen initiatiefnemer en overheid. Ook het klimaatprogramma kan en moet daar haar voordeel mee doen in haar manier van communiceren en het ophalen van informatie bij onze inwoners. Om daadwerkelijk verbinding te kunnen maken, is de organisatie zich goed bewust van wat er in de omgeving speelt. We werken ‘van buiten naar binnen’: We stellen ons actief op de hoogte van wat er leeft onder onze inwoners en ondernemers en sluiten aan op lopende initiatieven. We streven naar dialoog en stellen ons faciliterend / stimulerend op. Hierbij kiezen we steeds vaker voor communicatie- en participatievormen die de interactie versterken, zoals inwonerspanels, (digitale) peilingen op social media en enquêtes, meetkengroepen en werksessies.

3. Couleur locale en maatwerk

Intern maken we verbinding als BUCH, extern maken we verbinding als individuele gemeenten. Mensen wonen en/ of werken namelijk niet in de BUCH, maar in Bergen, Uitgeest, Castricum of Heiloo. In onze externe communicatie en in de manier waarop we participatie insteken houden we zoveel mogelijk rekening met deze ‘couleur locale’. We maken daarnaast gebruik van leefstijlonderzoek om onze communicatie en participatie zo goed mogelijk af te stemmen op de motivatie van de verschillende doelgroepen. De gebiedsregisseurs zijn nadrukkelijk aangehaakt binnen het programma Klimaat en het ontwikkelen van communicatie- en participatieplannen.

8. Impact en financieel

Welke financiële dekking is er om dit programma uit te kunnen voeren?

de **BUCH** werkt!

Hoe kunnen de ambities en opdrachten waargemaakt worden?

Om de doelen van het Programma Klimaat te realiseren is extra inspanningen nodig vanuit de BUCH-werkorganisatie, de stakeholders, ondernemers en inwoners in onze vier gemeenten. In de impactanalyse heeft de werkorganisatie BUCH in kaart gebracht wat de impact is van de landelijke, regionale en gemeentelijke klimaatdoelstellingen. Welke capaciteit en middelen zijn benodigd om tot uitvoering te komen? De impactanalyse gaat in op twee niveaus: het **basisniveau** waarbij de vier verschillende gemeenten de basis (verplichte) doelstellingen realiseren (zie bijlage 1) en het **pluSniveau** waarbij de gemeenten extra ambitieuze doelen realiseren zoals bijvoorbeeld het realiseren van “circulair centrum”.

Groei en slimme inzet capaciteit

Per pijler is bepaald welke projecten leiden tot het bereiken van de visie en de doelstellingen, passend bij de visie van de BUCH gemeenten. Om de doelstellingen van het basis ambitieniveau te behalen is een uitbreiding van de capaciteit noodzakelijk. Deze toename gaan we opbouwen over de jaren van de begrotingsperiode 2021-2025. Na 2025 verwachten we dat de capaciteit langzaam afgebouwd kan worden omdat klimaat dan meer ingebed is in de staande organisatie.

In 2021 is een toename van capaciteit nodig om de opdrachten op **basis ambitieniveau** uit te voeren. Dit vraagt om een investering van €890.000 in 2021. De benodigde capaciteit loopt geleidelijk op richting 2025, dit vergt een investering van €1.550.000. De capaciteit wordt zoveel mogelijk ingebed in bestaande teams zodat klimaat in het DNA komt van de hele werkorganisatie. Na de programmaperiode 2021-2025 verwachten we de capaciteit afgebouwd kan worden.

De verwachting is dat (op termijn) één of twee gemeenten onderdelen uit het **plus ambitieniveau** willen opnemen in hun begroting. Het pluspakket is naar wens samen te stellen. Enkele projecten kiezen behoort dus ook tot mogelijkheden. Als twee gemeenten het **hele** pakket afnemen moet rekening gehouden worden met een aanvullend bedrag van tussen de €250.000 en €1.000.000. In onderstaande tekst gaan we in op de investeringen die nodig zijn voor het basisambitieniveau.

We onderscheiden drie soorten investeringen:

1. Structurele investeringen

Structurele budgetten zijn nodig ter uitbreiding van de vaste formatie. Dit is bedoeld voor het integraal werken en inbedding van klimaat in de omgevingsplanologie. Daarnaast wordt dit

geïnvesteed in het verduurzamen van de gemeentelijke inkoop- en aanbesteding, de langdurige projecten in de pijlers en de communicatie/participatie. De impactanalyse heeft uitgewezen dat de huidige capaciteit binnen de BUCH-werkorganisatie onvoldoende is om invulling te kunnen geven aan de Rijksopdrachten. Er is structureel aanvullend budget nodig ter hoogte van €550.000,- voor vaste formatie (volgens verdeelsleutel BUCH). In de tabel staan de specifieke bedragen per gemeente.

2. Incidentele investeringen

Incidentele budgetten voor het opzetten/uitvoeren van nieuwe projecten van tijdelijke aard. Hierin zal ook een bepaalde fasering in de tijd van toepassing zijn omdat niet alle gelden direct nodig zijn. De investeringen voor projecten van tijdelijke aard lopen op van €340.000,- in 2021 naar €1.000.000,- in 2025 (volgens de verdeelsleutel BUCH). In de tabel staan de specifieke bedragen per gemeente.

3. Uitvoeringskosten

De uitvoeringsbudgetten op elk terrein zijn bepalend voor te slagen van deze missie. Het lastige dat deze kosten nog niet te overzien zijn omdat er nog geen beleid is vastgesteld. De uitvoeringskosten zijn afhankelijk van de ambities en de doelen die gesteld worden in het gemeentelijke en regionale beleid. Het gaat dan bijvoorbeeld over de RES, de Wijk Uitvoeringsplannen Aardgasvrij, het Regionaal Mobiliteitsprogramma en het Deltaplan Klimaatadaptatie. In het raadsvoorstel dat in september 2020 aan u wordt voorgelegd ter besluitvorming komt een globale inschatting van de uitvoeringskosten voor de verschillende projecten.

Waar gaat het concreet om voor de gemeenten?

Opdracht: De Rijksoverheid geeft de gemeenten drie opdrachten: *Klimaatakkoord*, *Deltaplan Ruimtelijke adaptatie* en *Nederland Circulair 2050*.

Impact: De impactanalyse heeft uitgewezen dat de huidige capaciteit onvoldoende is om invulling te kunnen geven aan deze Rijksopdrachten. Er is structureel aanvullend budget nodig ter hoogte van €550.000 voor vaste formatie en er zijn incidentele kosten in de vorm van projectbudget nodig oplopend van €330.000 in 2021 naar €1.000.000 in 2025.

Dekking: Er is voor 2021 en de jaren daarna géén financiële dekking aanwezig binnen de begroting. De VNG en de Raad Openbaar Bestuur (ROB) voeren momenteel een onderzoek uit naar de toegenomen uitvoeringslasten voor gemeenten na het van kracht worden van het Klimaatakkoord. Dit bindende advies aan het kabinet en gemeenten volgt in november 2020 en wordt verwerkt in de rijksbegroting van 2022.

2021 is een jaar dat, ongeacht de uitkomst van het advies van de ROB, moet worden overbrugd. De VNG heeft voor het project Aardgasvrije wijken aangegeven dat er 2 tot 3 fte nodig is per wijk die van het aardgas af moet. Hiervoor is incidenteel budget van het Rijk toegekend. Per gemeente heeft het Rijk incidenteel €237.000 beschikbaar gesteld voor aardgasvrije wijken/energieloketten. Dit kan zorgen voor dekking van de kosten energietransitie in 2020 en 2021.

Andere vergelijkbare gemeenten hebben reeds gelijksoortige of meer capaciteit beschikbaar gesteld voor klimaatdoeleinden.

Proces: In mei wordt de impactanalyse met de Raad besproken. In juni wordt het programmadocument ter consultatie voor-gelegd aan de Raad en aan inwoners. Na het verwerken van de feedback wordt in september de Raad gevraagd om besluit-vorming. Deze besluiten kunnen dan nog worden verwerkt in de begroting voor 2021.

Resultaat: Ondanks de huidige crisis zullen de Rijksdoelstellingen onverminderd van kracht blijven. Door later te starten moeten we straks hetzelfde doen in minder tijd en missen we op dit moment koppelkansen in de omgevingsplanologie. Dit leidt tot onnodige extra kosten voor de gemeente. Bij de samenleving kan dit leiden tot verlies aan vertrouwen in de lokale overheid en draagvlak voor de onvermijdelijke klimaattransities. De investeringen die nu worden gedaan zullen uiteindelijk leiden tot een kostenbesparing.

Programma Klimaat (basis ambitie) Gastricum					
Type kosten (exclusief index)	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele kosten	€ 189.000	€ 189.000	€ 189.000	€ 189.000	€ 189.000
Incidentele kosten	€ 117.000	€ 179.000	€ 234.000	€ 292.000	€ 344.000
Uitvoeringskosten	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal verwachte kosten	€ 306.000	€ 368.000	€ 423.000	€ 481.000	€ 533.000

Programma Klimaat (basis ambitie) Bergen					
Type kosten (exclusief index)	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele kosten	€ 179.795	€ 179.795	€ 179.795	€ 179.795	€ 179.795
Incidentele kosten	€ 111.146	€ 169.988	€ 222.292	€ 277.865	€ 326.900
Uitvoeringskosten	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal verwachte kosten	€ 290.941	€ 349.783	€ 402.087	€ 457.660	€ 506.695

Programma Klimaat (basis ambitie) Uitgeest					
Type kosten (exclusief index)	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele kosten	€ 64.075	€ 64.075	€ 64.075	€ 64.075	€ 64.075
Incidentele kosten	€ 39.610	€ 60.580	€ 79.220	€ 99.025	€ 116.500
Uitvoeringskosten	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal verwachte kosten	€ 103.685	€ 124.655	€ 143.295	€ 163.100	€ 180.575

Programma Klimaat (basis ambitie) Heiloo					
Type kosten (exclusief index)	2021	2022	2023	2024	2025
Structurele kosten	€ 116.930	€ 116.930	€ 116.930	€ 116.930	€ 116.930
Incidentele kosten	€ 72.284	€ 110.552	€ 144.568	€ 180.710	€ 212.600
Uitvoeringskosten	PM	PM	PM	PM	PM
Totaal verwachte kosten	€ 189.214	€ 227.482	€ 261.498	€ 297.640	€ 329.530

9. Monitoring

Wat wordt er gemeten om de mate van succes te bepalen?

Hoe ziet de verantwoordings-cyclus er uit?

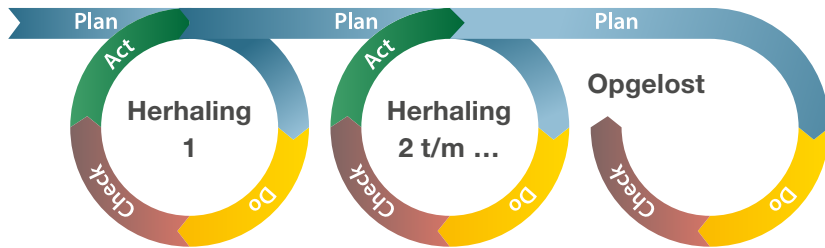
de **BUCH** werkt!

Waarom kunnen we zien of we de doelstellingen bereiken?

Ambitie

Als eerste kiest de gemeente een ambitieniveau. Het ambitieniveau gaat over de snelheid en intensiteit waarmee de gemeente verwacht te gaan werken aan de organisatieverandering en implementatie van projecten. Hieraan worden prestatie-indicatoren en verwachte resultaten gekoppeld. Deze prestatie indicatoren vormen de basis voor de jaarlijkse monitoringscyclus van het Programma Klimaat. We werken volgens de cyclus Plan-Do-Check-Act.

Wendbaar

De snelheid van veranderingen op het gebied van klimaat is op dit moment groot, en dus ook de behoefte aan sturing en flexibiliteit. Het is van belang om de Raad van de juiste informatie te voorzien zodat zij op goede gronden tot opinievorming kunnen komen. Klimaat is voor veel Raadsleden een nieuw thema. Daarom betrekken we de Raad vroegtijdig bij beleidsontwikkeling en de sturing. Dit doen wij in overleg met de griffie middels een raads werkgroep klimaat, raadsinformatieavonden, werkbezoeken en een duidelijke monitoringscyclus.

De programmaorganisatie is erop gericht om gedurende de programmaperiode tot 2025 twee keer per jaar te rapporteren aan College en Raad en daarbij aanbevelingen te doen voor bijsturing waar nodig. Dit loopt gelijk met de planning van de eerste en tweede beleidsrapportage van de BUCH-gemeenten en met de 2 jaarlijkse voortgangsrapportage Klimaatbeleid in de 2e kamer.

We verwachten dat de periode vanaf 2025 er vooral sprake zal zijn van een realisatieperiode waarin projecten worden uitgevoerd. Dat zal een minder frequente sturingsvraag opleveren. We verwachten dan te kunnen volstaan met een jaarlijkse evaluatie en bijsturingscyclus.

Monitoring

Goede meetsystematiek is van belang, hierbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij de provinciale en landelijke ontwikkeling zoals de Klimaatmonitor.nl. In de beleidsrapportages monitoren we de voortgang op twee manieren:

- *Kwantitatief*: Het energieverbruik van de gebouwde omgeving, het aantal laadpalen, aantal inkoopacties, het aantal nieuwbouwplannen die klimaatadaptief zijn ingericht, etc.
- *Kwalitatief*: Welke projecten zijn de afgelopen periode afgerond. Lukt het om de projectdoelen te bereiken en hebben we inzicht in de financiële stand van zaken.

Op basis hiervan kan een betrouwbaar inzicht gegeven worden in de mate waarin de klimaatdoelen gehaald worden. De data lopen echter twee jaar achter doordat de internationale bepaling van de stroometiquette veel tijd vraagt.

Iedere monitoringscyclus sluit - indien nodig - af met een aantal afspraken die met elkaar worden gemaakt om de voortgang verder te bewaken en het programma bij te sturen.

Bijlagen

Bijlage I Impactanalyse

Bijlage II Overzicht van de opdrachten

Bijlage III Klimaatbeleid BUCH in tijden
van Corona en economische
recessie

de **BUCH** werkt!

Doel van de impactanalyse

Om de doelen uit het Programma Klimaat te realiseren zijn extra inspanningen nodig vanuit de BUCH-werkorganisatie, de stakeholders, ondernemers en inwoners in de vier gemeenten. Dit hoofdstuk toont aan wat de impact is van de landelijke, regionale en gemeentelijke klimaatdoelstellingen op de BUCH-werkorganisatie. Welke capaciteit en middelen zijn benodigd om tot uitvoering te komen? De impactanalyse gaat in op twee niveaus: het basisniveau waarbij de vier verschillende gemeenten de basis (verplichte) doelstellingen realiseren en het plusniveau waarbij de gemeenten voor verschillende inhoudelijk pijlers extra ambitieuze doelen realiseren zoals bijvoorbeeld het realiseren van “circulair centrum” in de pijler circulaire economie.

Wat levert het op?

Met de hierna getoonde capaciteit en middelen is het mogelijk om als BUCH gemeenten een duidelijke stap te zetten in onze klimaatambities én daarnaast te voldoen aan onze wettelijke verplichtingen. Daarmee leveren we een bijdrage aan het realiseren van een klimaatbestendige en duurzame leefomgeving voor onze inwoners en ondernemers. We geven hiermee ook ruimte voor ontplooiing van nieuwe initiatieven en projecten. Samen komen we verder!

Proces

Om de impact van de boogde projecten inzichtelijk te maken is een grondig proces doorlopen. In de nulmeting (situatie anno 2020) is in kaart gebracht hoeveel FTE en middelen er nu beschikbaar zijn voor de verschillende pijlers. Daarbij is ook gekeken welke projecten er nu draaien, met welke capaciteit en wat de verbeterpunten zijn ten aanzien van de uitvoering (zie figuur PM).

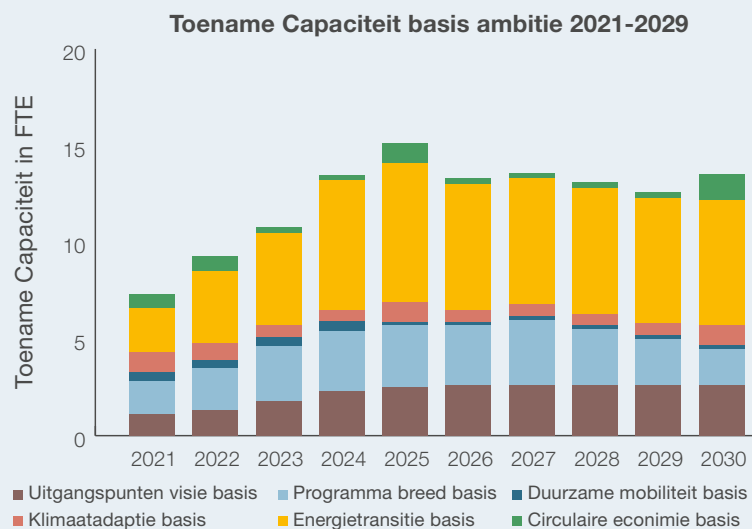
In de vervolgstap is op basis van de ambitieniveaus een keuze gemaakt qua uitvoering van projecten én is een inschatting gemaakt van benodigde FTE om tot realisatie hiervan te komen. Hierbij zijn alle gemeentelijke disciplines nagelopen: beleid, juridisch, communicatie etc. De inzichten zijn intern besproken en we hebben deze gespiegeld met vergelijkbare gemeenten om onze inschatting te verifiëren.

Groei en slimme inzet van capaciteit

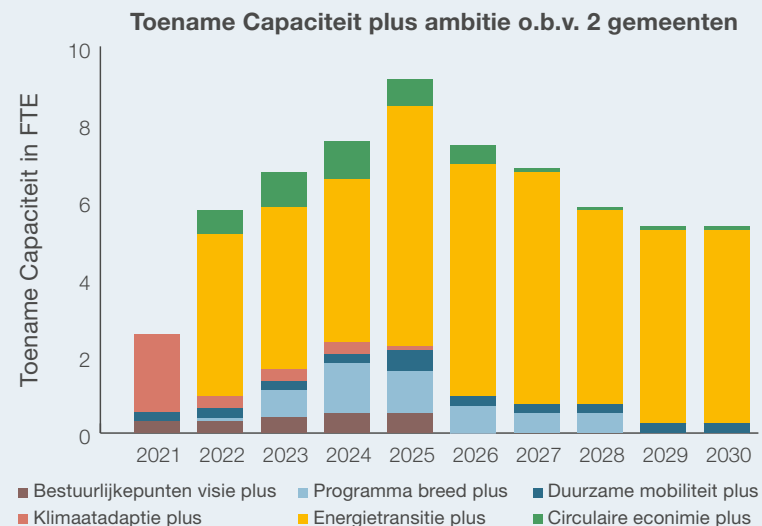
Per pijler is bepaald welke projecten leiden tot het bereiken van de visie en de doelstellingen, passend bij de BUCH gemeente. Om de doelstellingen van het basis ambitieniveau te behalen is een toename van capaciteit echt noodzakelijk. Deze toename willen we opbouwen over de jaren van de begrotingsperiode 2021-2025.

De start van de projecten is zoveel mogelijk gefaseerd zodat er in de begrotingen rekening gehouden kan worden met toenemende kosten voor klimaat. Na 2025 verwachten we dat de capaciteit langzaam afgebouwd kan worden omdat klimaat dan meer ingebed is in de staande organisatie.

In onderstaande figuur zien we de toename formatie voor het **basis ambitieniveau** voor de periode 2021-2030. In 2021 is een toename van 7,1 FTE nodig om de opdrachten uit te voeren. De benodigde capaciteit loopt geleidelijk op richting 2025 tot 15 FTE voor vier gemeenten samen.

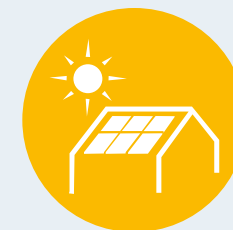
Het **plus ambitieniveau** is interessant voor gemeenten met meer ambitie. De verwachting bij de BUCH gemeenten is dat één of twee gemeenten onderdelen uit het plus pakket willen opnemen in hun begroting. Het pluspakket is naar eigen inzicht van de gemeente vast te stellen. Enkele projecten kiezen behoort ook tot mogelijkheden. Als twee gemeenten het hele pakket afnemen moet rekening gehouden worden met een aanvullend bedrag van tussen de €250.000 en €1.000.000.

Bijlage II Overzicht van de opdrachten

Overzicht van de opdrachten Energietransitie

	Energie-opwekking	Aardgasvrije wijken	Energie-besparing
Rijksoverheid	Regionale Energiestrategie (RES)	Visie aardgasvrije wijken (Transitievisie Warmte)	Energieloket, energiebesparing bestaande bouw Voor het primair en voortgezet voor onderwijs een meerjarig Integraal Huisvestingsplan (IHP) opstellen met een concrete doorkijk voor de komende 16 jaar en waar mogelijk een globale doorkijk naar 2050 Handhaven bij utiliteitsbouw Regeling Reductie Energiebesparing (RRE)
Provincie	Focusagenda Regio Alkmaar: Energie-innovatie Stimuleren zonnepanelen op bedrijfsdaken Proefprojecten zon op burenschuren	Focusagenda Regio Alkmaar: Energie-innovatie Subsidie Warmtetransitie gebouwde omgeving op wijkniveau Noord-Holland. Campagne aardgasvrij wonen	Regionaal energiebesparings programma (REP) woningen Noord-Holland. Subsidie ontwikkeling toekomstgerichte werklocaties (OTW)
Bergen	Stimuleren zonnepanelen op maatschappelijk vastgoed en bedrijfsdaken Zonneweides lang Bergerweg (Bergen Energie), en diverse locaties langs het Noord-Hollands kanaal voor wind en zon	Haalbaarheidsonderzoek, opstellen Wijkuitvoeringsplan (WUP) en pilotproject nieuwe energie voor startwijk	Stimuleren isolatie en subsidie voor energiescans voor bestaande koopwoningen. Communicatie, publiciteit en educatie voor meer draagvlak voor duurzaamheid
Uitgeest	Stimuleren zonnepanelen op maatschappelijk vastgoed en bedrijfsdaken GreenDeal Bedrijventerreinen energie positief Energiepositieve Bedrijventerrein, Smart Grids	Haalbaarheidsonderzoek, opstellen Wijkuitvoeringsplan (WUP) en pilotproject nieuwe energie via aquathermie voor De Koog en/ of Oude Dorp	Stimuleren verduurzamen woningen, zorgt voor breed gedragen aanpak voor energietransitie Samen met DUEC mogelijkheden van verduurzaming uitwerken
Castricum	Stimuleren zonnepanelen op maatschappelijk vastgoed en bedrijfsdaken Wind op bedrijventerrein De Boekel langs het Noord-Hollands Kanaal	Haalbaarheidsonderzoek collectieve warmte, opstellen Wijkuitvoeringsplan (WUP) en pilotproject nieuwe energie voor startwijk	Stimuleren verduurzamen woningen, zorgt voor breed gedragen aanpak voor energietransitie Samen met CALorie mogelijkheden van verduurzaming uitwerken
Heiloo	Stimuleren zonnepanelen op maatschappelijk vastgoed en bedrijfsdaken Vijfde windmolen op bedrijventerrein Boekelermeer in lijnopstelling.	Haalbaarheidsonderzoek, opstellen Wijkuitvoeringsplan (WUP) en pilotproject nieuwe energie voor startwijk	Stimuleren verduurzamen woningen, zorgt voor breed gedragen aanpak voor energietransitie Samen met Heiloo Energie mogelijkheden van verduurzaming uitwerken

Overzicht van opdrachten Duurzame mobiliteit

	Laadinfrastructuur	Verbetering en uitbreiding fietsnetwerk	Visie op mobiliteit
Rijksoverheid	Nationale Agenda Laadinfrastructuur implementeren en borgen in de RES, de omgevingsvisie en het omgevingsplan	MIRT-Nowa doorfietsroute Ruime fietsparkeernormen bij bedrijven en woningen toepassen binnen Omgevingsvisies	Programma duurzame mobiliteit: Stimuleren Elektrisch vervoer, Doelgoepenvervoer, eigen wagenpark, parkeerbeleid, deelauto's, regeling klimaateffecten werkgerelateerd verkeer etc.
Provincie			
Bergen	Beleidsplan openbare laadinfrastructuur BUCH	Fietsbeleidsplan	
Uitgeest	Beleidsplan openbare laadinfrastructuur BUCH	Fietsbeleidsplan	
Castricum	Beleidsplan openbare laadinfrastructuur BUCH	Fietsbeleidsplan	
Heiloo	Beleidsplan openbare laadinfrastructuur BUCH	Fietsbeleidsplan	

Overzicht van opdrachten Circulaire Economie

	Grondstoffen	Consumptie goederen
Rijksoverheid	100% circulair in 2050 50% circulair in 2030 50% minder gebruik primaire grondstoffen in 2030: mineralen, fossiel, metalen	In 2022 is de hoeveelheid restafval van bedrijven, organisaties en overheden dat vergelijkbaar is met huishoudelijk restafval gehalveerd (tov cijfers 2012).
Provincie		
Bergen	Grondstoffenplan: ambitie voor 30 kg restafval per inwoner in 2025 geaccordeerd. Inkoopbeleid Gebouwde omgeving	Roadmap consumptiegoederen Circulair centrum opzetten
Uitgeest	Grondstoffenplan: ambitie voor 30 kg restafval per inwoner in 2025 geaccordeerd. Inkoopbeleid Gebouwde omgeving	Roadmap consumptiegoederen
Castricum	Grondstoffenplan: ambitie voor 30 kg restafval per inwoner in 2025 geaccordeerd. Inkoopbeleid Gebouwde omgeving	Roadmap consumptiegoederen
Heiloo	Grondstoffenplan: ambitie voor 30 kg restafval per inwoner in 2025 geaccordeerd. Inkoopbeleid Gebouwde omgeving	Roadmap consumptiegoederen Circulair centrum opzetten

Overzicht van de opdrachten Klimaatadaptatie

	Strategie en Uitvoeringsprogramma	Inbedding Klimaatadaptatie in omgevings-planologie	Voorlichting en bewustwording
Rijksoverheid	Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) 1% meer bomen per jaar, bos in Omgevingsvisies	Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) 1% meer bomen per jaar, bos in Omgevingsvisies	
Provincie	Klimaatadaptatie Noord Holland - bouwstenen voor de provinciale aanpak	Klimaatadaptatie Noord Holland - bouwstenen voor de provinciale aanpak	
Bergen			"Intensieve gerichte informatievoorziening rondom klimaatadaptatie en de gevolgen van bestrating van de tuin."
Uitgeest	"Uitgeest klimaatadaptief: - Stresstest klimaatadaptatie gemeente Uitgeest. - Opstellen beleid/uitgangspunten voor klimaatbestendige en waterrobuuste inrichting openbare ruimte en voorlichting/stimulering inwoners en bedrijven." "		
Castricum	"We vervullen een innovatieve en vooruitstrevende rol in de regio op het gebied van klimaatadaptatie."		"We vervullen een innovatieve en vooruitstrevende rol in de regio op het gebied van klimaatadaptatie."
Heiloo	"Door het veranderende klimaat is het noodzakelijk om meer ruimte te maken voor waterberging en zetten we ons actief in om verstening van tuinen tegen te gaan."		"Door het veranderende klimaat is het noodzakelijk om meer ruimte te maken voor waterberging en zetten we ons actief in om verstening van tuinen tegen te gaan."

Overzicht van de opdrachten Duurzame Bedrijfsvoering

	CO ₂ -reductie	Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)	Duurzaamheidsbewustwording
Rijksoverheid	Energy Efficiency Directive ¹ Energy Performance of Buildings ² Directive: milieuwetgeving maatschappelijke gebouwen Verantwoordelijkheid voor verduurzamen eigen en maatschappelijk vastgoed	Manifest MVI ³	Opstellen van routekaarten voor het CO ₂ arm maken van het gemeentelijk vastgoed. Coalitie Anders Reizen.
Provincie			
Bergen	CO ₂ prestatieladder, Wagenpark	Manifest MVI	Communicatie-aanpak en uitvoering
Uitgeest	CO ₂ prestatieladder, Wagenpark	- Manifest MVI - Intentieverklaring circulair inkopen MRA	Communicatie-aanpak en uitvoering
Castricum	CO ₂ prestatieladder, Wagenpark	Manifest MVI	Communicatie-aanpak en uitvoering
Heiloo	CO ₂ prestatieladder, Wagenpark	Manifest MVI	Communicatie-aanpak en uitvoering

¹ <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/energie-besparen/europese-energie-efficiency-richtlijn-eeed/energie-audit-eeed>

² <https://www.rvo.nl/onderwerpen/duurzaam-ondernemen/gebouwen/wetten-en-regels/nieuwbouw/epbd-iii>

³ <https://www.pianoo.nl/nl/themas/maatschappelijk-verantwoord-inkopen-duurzaam-inkopen/ontwikkelingen/manifest-maatschappelijk>

Algemene opdrachten uit het Klimaatakkoord voor gemeenten:

- Meekoppelen klimaatmaatregelen met andere ontwikkelingen
- Zorg dragen voor ruimtelijke inpassing en planologische inbedding voor ruime tijd
- Participatietrajecten vormgeven
- Monitoren volgens de richtlijnen en herijken
- Nadere afweging van ruimteclaims (van landbouw, natuur en bebouwing) en indeling van de ruimte zal plaatsvinden in regionale en lokale gebiedsprocessen, waaronder de RES'en.
- Stalbeoordeling op gestelde normen met oog voor innovatie
- Voortvarende afhandeling van vergunningaanvragen vanuit de zuivelsector voor klimaatmaatregelen
- Verkennen in 2019 de mogelijkheden voor het versterking van landschapsstructuren (bijvoorbeeld houtwallen) en voor de vastlegging van CO₂ en de vergroting van landschapskwaliteit.
- Programma's veenweidegebied in omgevingsvisies
- Koolstofvastlegging meenemen in ruimtebeheer

Inleiding

Ondanks dat de coronacrisis de wereld in zijn greep houdt, lijkt de aandacht van de Nederlandse bevolking voor het klimaatprobleem te stijgen. Uit onderzoek komt naar voren dat 71 procent van de Nederlanders zich zorgen maakt over het klimaat. Dit is opvallend, omdat anderhalve maand geleden, voor de uitbraak van het virus in Nederland, nog 65 procent van de bevolking deze mening deelde.

(Bron: I&O research, april 2020)

Het kabinet beschouwt de bestrijding van beide crisissen niet als een kwestie van of-of maar als een zaak van en-en. Nieuw internationaal onderzoek laat zien dat de uiteindelijke kosten van 'niets doen' aan klimaat veel hoger zijn, en dat veel vormen van klimaatbeleid zichzelf terugverdienen. Hoe hoger de opwarming, hoe groter de schade aan natuurlijke systemen en uiteindelijk ook aan de wereldeconomie, zo concludeert het onderzoeksteam in wetenschapsblad Science.

Er zijn investeringen nodig in duurzame energie, energiebesparing, klimaatadaptatie en een overgang naar de circulaire economie. Bij elkaar opgeteld is dat een aanzienlijk bedrag - maar de financiële kosten van het niet voeren van beleid zijn

ongeveer vijf keer zo groot. Door het doen van de juiste investeringen voorkomen we grote schade posten in milieu en leefomgeving en stimuleren we innovatie en werkgelegenheid.

(Bron: [Science](#))

Nu gericht investeren in klimaatadaptatie, circulaire economie en duurzame energie brengt initiële kosten met zich mee, maar dit betaalt zichzelf terug. Daarnaast helpen de investeringen de lokale economie op een duurzame manier op gang.

Speerpunten BUCH in klimaatbeleid in Corona-tijd: Investeren in lokale economie en besparing gemeentelijke kosten

1. Gemeenten stimuleren de lokale economie en werkgelegenheid:

- a. Het nemen van energiebesparende maatregelen (isolatie en zonnepanelen) en circulair ondernemen zorgt voor lagere maandlasten voor ondernemers. Door lagere maandlasten kunnen ondernemers beter tegen economische schommelingen (dit geldt overigens ook voor inwoners).
- b. De gemeenten gaan hun eigen vastgoed versneld verduurzamen. Dit zorgt voor meer werkgelegenheid in de bouw- en installatiesector, voor groen-bedrijven en voor hun leveranciers.
- c. Hergebruik van materialen en grondstoffen. Dit kan in een centrum waar bijvoorbeeld afgedankte elektronica of meubels worden gedemonteerd en afgevoerd via een gecontroleerde afvalstroom of ze worden gerenoveerd zodat ze hergebruikt kunnen worden. TNO berekent een potentieel van 54.000 additionele banen in Nederland door de transitie naar een circulaire economie. Dit zijn ook banen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt, de groep die nu ook bovengemiddeld getroffen wordt door de crisis.

Dit doen wij door de volgende projecten te starten/intensiveren:

- Lokale ondernemers helpen hun vaste lasten omlaag te brengen door over te gaan op duurzame energie en circulair te ondernemen. Informeren over subsidie-regelingen, faciliteren en stimuleren. (basisambitie)
- Gemeentelijk vastgoed versneld verduurzamen en

- maatschappelijke partners stimuleren om hetzelfde te doen. (gedeeltelijk basisambitie, gedeeltelijk plusambitie)
- Circulair ambachtscentrum in de BUCH behoort tot de mogelijkheden mits er voldoende financiering beschikbaar wordt gesteld. (plus ambitieniveau)
- Maatschappelijk Verantwoord Inkopen en Circulair inkopen met focus op eigen organisatie en de Grond-, Weg- en Waterbouw samen met lokale ondernemers. (basisambitie)

2. Besparing gemeentelijke kosten:

- a. Als we klimaatmaatregelen niet goed borgen in alle projecten dan gaat het geld kosten:
 - **Klimaatadaptatie:**
 - 1)** Door schade die ontstaat door bijvoorbeeld een klimaatbui (bijv. water in woningen/winkels, of belangrijke wegen die niet toegankelijk zijn) die met maatregelen voorkomen had kunnen worden. Bij rioleringswerkzaamheden kunnen we tegen beperkte meerkosten (of soms zelfs zonder meerkosten) veel klimaatadaptieve wijzigingen worden gerealiseerd. De grond hoeft dan niet over een aantal jaar weer open (duur en overlast) en er is geen extra geld nodig om schade te herstellen.
 - 2)** Door schade die ontstaat door langdurige droogte (funderingsschade, afstervend groen als niet klimaatbestendig aangelegd) die met maatregelen voorkomen had kunnen worden.
 - 3)** Andere mogelijke kostenposten zijn dat bij extreme hitte mensen binnen blijven in plaats van gaan winkelen of op het terras gaan zitten als de omgeving te weinig schaduw/verkoeling kent. Mensen willen in een fijne leefomgeving wonen/werken. Als het vestigingsklimaat minder is dan bij de burens gaat dat ook geld kosten.

- *Mobiliteit*: het aanleggen van een fietspad wat het station of de dorpskern goed bereikbaar maakt is veel voordeliger om direct aan te leggen dan als dit in tweede instantie moet gebeuren. Door de laadinfrastructuur direct goed gefaseerd in te bouwen in de omgevingsplanologie stimuleert dit elektrisch rijden en voorkomt dit kosten en lange wachttijden voor plaatsing achteraf.
- b. Door Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) zetten we in op CO₂ reductie, een toekomstbestendige lokale economie, hergebruik van lokale grondstoffen en werkgelegenheid. Dit doen we door ons te richten op onze interne bedrijfsvoering maar ook op de Grond, Weg- en Waterbouwsector (GWW) omdat we hier als gemeente het meeste [impact](#) kunnen maken. Per jaar besteden we bijna 20% van het budget van de BUCH aan GWW. Er is veel directe winst in de vorm betere prijs kwaliteitsverhouding en milieuwinst te behalen door in te zetten op circulariteit en het terugbrengen van negatieve milieu-impact. Dit stimuleert de lokale ondernemers om ook stappen te zetten richting een circulaire economie. De initiële kosten zijn mogelijk hoger. Niet erg, zolang zich dat maar terugvertaalt in lagere onderhoudskosten, langere levensduur en/of een hogere restwaarde. Door slimmer te organiseren met andere gemeentes kunnen er grote besparingen behaald worden op de kosten van bedrijfsvoering. Zie dit [voorbeeld](#) van kantoorinrichting.
- c. De gemeenten gaan hun eigen vastgoed versneld verduurzamen. Dit leidt tot lagere vaste lasten voor verwarming en koeling van de gemeentelijke panden. We gaan meer panden isoleren, duurzaam energie opwekken, bestrating eruit, groen/bomen erin etc.

Dit doen wij door de organisatie versneld op orde te brengen: van omgevingsplan tot vergunning. Aan de omgevingstafels worden nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen besproken, wat uiteindelijk resulteert in een omgevingsplanwijziging en (bouw) vergunningaanvraag. Het Handboek Inrichting Openbare Ruimte (HIOR) is hierbij de primaire input met eisen/wensen vanuit de gemeente. De ontwikkelaar ontvangt het HIOR aan het begin van het proces. Zonder extra capaciteit is het onmogelijk om bij alle projecten (groot en kleinschalig) in de openbare ruimte klimaat de plek te geven die het nodig heeft. (basisambitie)

Daarnaast moeten de belemmeringen voor inwoners en ondernemers om te verduurzamen zoveel mogelijk worden weggehaald. Het gaat dan om duidelijke informatieverstrekking en eenvoudige en voordelige procedures voor duurzame vergunningen. (basisambitie)

de **BUCH**

Gemeente
UITGEEST

